

Forside

Bacheloroppgave

Studieprogram: Sosiologi bachelorstudium

Opptaksår: 2018

Er oppgaven konfidensiell? (skriv X) NEI: JA:

Kan oppgaven benyttes til undervisningsformål (anonymt)? JA: NEI:

Forfatter(e)

Studentnr (6 siffre)	Kandidatnr (4 siffre)	Navn:
564565	4140	Yasmin Miriam Søderbom
250854	4139	Margrethe Haugen Landa

Oppgavens tittel:

Når samiske rettigheter kolliderer med naturvern – en kritisk diskursanalyse av vindkraftdebatten på Øyfjellet

(Vesterfjellan)

Veileder: Ragnhild Sjurseike

Når miljøvern og samiske rettigheter kolliderer

– en kritisk diskursanalyse av vindkraftdebatten

på Øyfjellet

Sammendrag:

Oppgaven handler om hvordan en undertrykt gruppe klarer å endre og påvirke den hegemoniske forståelsen av vindkraft – og hvordan de bruker samtale og gyldige argumenter for å «løfte» opp saken sin på det politiske nivå. Oppgaven kombinerer kritisk diskursanalyse med en sosiologisk drøfting av funnene, forankret i Habermas samfunnsforståelse. Demokrati, individ og makt er sentralt i oppgaven, men også hvordan argumenter fremmet på individnivå mot utbygging av vindkraftverk endrer form i møte med en overordnet forestilling om vindkraft. Basert på en teoretisk operasjonalisering av bærekraftbegrepet som sosial, økonomisk, kulturell og økologisk bærekraft, ser vi at effektene av vindkraftverk på Øyfjellet forstås ulikt, og dette påvirker kampen mellom pådriverne for utbygging og motstanderne. Vi viser at enkelte koordineringsmekanismer blir bruk for å mobilisere krefter på individnivå, og den diskursive sammenvevingen av økologisk og kulturell bærekraft blir stående imot økonomisk og sosial bærekraft. Debatten bærer preg av kampen mellom en minoritet og en stor bedrift, med statsapparatet stående imellom. Funnene viser til en økende nasjonal motstand mot vindkraft, og at det som skjer på Øyfjellet kan, rent tidsmessig, sees i kontekst med dette.

Takk til: Ragnhild Sjurseike ved IMS / UiS for inspirerende møter, god veiledning og hjelp til å finne den røde tråden, våre barn og familie for tålmodighet og gode innspill. Takk til Inger Marie (Mia) Berning for gode innspill og korrektur.

Innholdsfortegnelse:

Innledning	3
Hva vet vi fra før?	6
Teoretisk rammeverk og metode	9
Våre funn	15
Analyse	29
Konklusjon	35

Innledning

Vindkraft har lenge vært synonymt med fornybar energi – og Norge har siden begynnelsen av 2000-tallet kastet seg på «trenden» med å innføre denne teknologien i overgangen til mer fornybare energiresurser. Samtidig møtes vindkraft med motstand fra ulike hold over hele verden – og denne motstanden har vært gjenstand for en mengde forskningsprosjekter. Dette kommer også til syne i Norge, både på sosiale medier, i nyhetsbildet og ved folkedemonstrasjoner. Vindkraftutbygging er den mest brennbare politiske saken i Norge for tiden. Den enorme mobiliseringen av motstand og engasjement gjennom sosiale medier, og bilder fra nyhetsmedier av sinte voksne som demonstrerte mot utbyggere pirret vår sosiologiske nysgjerrighet.

I masteroppgaven ‘Reindrift under det grønne skiftet’ etterlyser Sommer (2020) flere komparative case-orienterte undersøkelser for å finne ut hvordan ulike reindriftdistrikter blir påvirket av vindkraftutbyggingen (Sommer, 2020: 80). Mastergradsavhandlingen viser at det foreligger en forenkling av hva bærekraftig reindrift innebærer, og hvilke problemer vindkraftutbygging har for denne, og at statlige rammeplaner for vindkraft har endret seg til å også ta stilling for uante konsekvenser for reindrift. Med dette i mente, ønsker vi å se nærmere på hva det innebærer for reindriften å måtte «dele på plassen» med et vindkraftverk, med myndighetene som mellommann.

Med et kritisk blikk vil analysere diskursen i den offentlige debatten om utbyggingen av vindkraftverket på Øyfjellet i Nordland (Helgelandet), og vårt mål er ikke å finne en løsning, men derimot klargjøre hvordan konflikten mellom “den lille mann” og “Goliat” tar form i møte med det “grønne skifte”. Formålet er å bidra til å gi natur/samfunn-veven (hentet fra Hammer, 2020) en mer sentral posisjon, ved å belyse en viktig sosiologisk kjernesten; makt og ulikhet i miljøkonflikter.

Debatten om utbyggingen av Nordens største vindkraftverk på Øyfjellet (i Vesterfjellan) er valgt med hensyn til dens kompleksitet og aktualitet. De involverte partene har begge juridisk råderett over området, med ulikt utgangspunkt. Den ene, reinbeitedistriktet Jillen-Njaarke, gjennom et kulturelt og historisk vern forankret i nasjonale og internasjonale lover. Den andre, utbygger Eolus Vind AS, gjennom konsesjon og ekspropriasjonstillatelse fra myndighetene. Saken er utprøvd gjennom den formelle klageprosessen og rettssystemet, aktivt demonstrert mot og skrevet om i syv sammenhengende år, de siste klagene er enda ikke

ferdigbehandlet. Saken er meldt inn av Motvind Norge og Samerådet til Special Rapporteur on the rights of indigenous people (OCHR, tilknytning til FN).

Konflikten er altså mellom Norges historisk sett mest undertrykte gruppe, samene og en annen betent part; et utenlandskeid selskap, med sentralforvaltningen og rettssystemet stående imellom.

Spørsmålet vårt blir dermed: Hva ligger i veien for å komme til enighet – og hvordan imøtekommer motstanderne disse hindringene?

Forskningsspørsmål for å besvare dette blir følgende:

1. Hva er de ulike interessekonfliktingene?
2. Hva karakteriserer den hegemoniske diskursen i debatten?
3. Hva er de viktigste alternative diskursene og hvordan kommer de til uttrykk?
4. Hvordan påvirker de alternative diskursene den hegemoniske diskursen, og har dette betydning for om de kommer til enighet?

I denne oppgaven analyserer vi debatten gjennom Faircloughs (2003) teoretiske og metodiske rammeverk for kritisk diskursanalyse. Med utgangspunkt Habermas (1996) demokratiteori, tolker vi analyseresultatene gjennom hans demokratiske maktkretsløp- modell. Motstanden til ti Norge blitt en fanesak både på grasrota og etter hvert også på det politiske saksfelt. Grunnet plassmangel har vi valgt å avgrense analysen til en utvalgt case. Innledningsvis vil vi først gå gjennom hva tidligere litteratur sier om temaet, og det teoretiske og metodiske rammeverket vi har valgt. Deretter presenteres de ulike argumentene som inntreffer gjennom en operasjonalisering av bærekraftbegrepet og hvem de ulike bærerne av disse er. Vi går kort gjennom våre diskursanalytiske funn knyttet til oppgavens overordnede problemstilling og forskningsspørsmål. De mest sentrale endringene vi finner analyseres gjennom Habermas (1996) demokratiteori og modellen om det “demokratiske maktkretsløp”.

Hva vet vi fra før?

Vindkraft og motstand:

Det er skrevet flere miljøsosilogiske artikler og bøker om overgangen til det grønne skiftet. Et søk i Oria på 'vindkraft' viser at det i norsk sammenheng er publisert flere bøker og avhandlinger, samt enkelte masteroppgaver, artikler og rapporter. For oss ble det tydelig at det i hovedsak er de naturvitenskapelige/ tekniske og ledelsesorienterte disipliner som dominerer;

Dette er vi ikke alene om å mene; Gradén (2016) skriver at «[v]indkraftmotstand] som studieobjekt har undersøkt i ett stort antal vetenskapliga svenska och internationella undersökningar och avhandlingar de senaste delcennerna. Den överlägset största kunskapsmängden om vindkraft finns emellertid i de naturvetenskapliga disciplinerna, främst de tekniska» (Gradén, 2016, s. 13).

Flere mastergradsoppgaver fra de siste årene har kretset rundt grensene mellom samfunn og teknologi; Fandtoft Statland (2020) undersøker hvordan det oppleves på kommunalt nivå, andre kategoriserer pådrivere av lokal motstand (Pedersen og Selnes, 2019). Mens Sandvik (2013) avdekker gyldige argumentasjonsgrunnlag gjennom Boltanski og Thevénots verdiordener, undersøker Midttuns diskursanalyse (2013) hvordan miljøhensyn vektet i vindkraftkonsesjoner i Norge.

Vindkraft og motstanden til den er et forholdsvis nytt tema i den norske samfunnsdebatten, og dermed er det lite skrevet om temaet i norsk akademia. Et søk i Oria på vindkraft og motstanden til den (mellom 2006 og 2021) gir oss kun 15 treff på artikler som strekker seg fra økonomiske og juridisk orienterte disipliner til samfunnsvitenskapelige og medieorienterte bidrag.

I Storbritannia har vindkraftdebatten vært "i vinden" lenger enn i Norge. Bell, Grey og Haggett (2005) var med på å operasjonalisere et begrep som i ettertid har blitt svært omdiskutert – NIMBY (Not IN My Backyard). De ville forklare hvorfor det var slik at selv om majoriteten ville ha fornybar energi, klarte et mindretall å stanse utbyggingen. I ettertid har forfatterne måtte utdype og avklare sin teori og sine begreper, som nå er metodisk sett godt egnet til å kategorisere motstand som betinget og ubetinget motstand, betinget og ubetinget støtte (Bell, Grey, Haggett og Swaffield, 2013). En senere variant av begrepet er NOOMBY - Not Out Of My Backyard (Aitken og Stewart, 2015). Begrepet er en del av en stor mengde internasjonalt, akademisk

arbeid som beskriver og analyserer folkelig motstand mot politiske avgjørelser (ofte tatt på grunnlag i “storsamfunnets interesse”) (eksempelvis Wolsink (2005) viser hvordan begrepet henger sammen med makt, Devine-Wrights (2009) “place-attachment begrep som supplerende, det er også hevdet at NIMBY-begrepet er med på å ugyldiggjøre argumenter i samfunnsdebatten ved å knytte den til irrasjonelle følelser og egeninteresse (Burningham, Burnett og Walker, 2015, s. 254).

Britisk forskning på vindkraft og motstand har dermed (også) vært rettet mot å avdekke problemer og finne løsninger mellom utbygger og lokalsamfunn for å oppnå enighet og få gjennomført vindkraftprosjektet (Ellis, Barry og Robinsons (2007) diskursanalyse fra et offshore vindkraftverk i Nord-Irland).

I USA har vindkraft og motstand vært et utbredt forskningsobjekt. En interessant vinkling er Hirsch og Sovacools (2013) artikkel om vindturbiners synlighet, og hvordan dens tilstedeværelse “tvinger oss” til å ta stilling til strømforbruk og energipolitikk. De forklarer motstanden (delvis) med vindturbiners symbolske tyngde i utviklingen fra “usynlig teknologi” til mer synlighet.

Det finnes også flere arbeider som handler om utbygging av vannkraft og motstanden til dette i løpet av de siste 50 årene. Særlig Yttris (2019) bidrag til å forstå motstanden, og legitimeringen av, norsk småkraftverk er sosiologisk relevant. Andre (norske) debatter som tar for seg lignende motstandsproblematikk er eksempelvis; konflikter mellom urbefolkning og utbyggere (Alta-konflikten, Flatberg, 2020) og hvordan norsk tradisjonell hvalindustri havnet i klem i møte med utenlandske definisjoner av bærekraft og etikk (hvalfangstproblematikken på 90-tallet, omtalt i TV-serie fra NRK TV, januar 2021).

Urbefolkningsproblematikk:

Reindrift blir knyttet opp mot en kulturell dimensjon, da næringen ikke forstås utelukkende drevet av økonomiske insentiver, men også av å bevare og opprettholde samisk kultur (se mat og landbruksdepartementet). Som nevnt innledningsvis foreligger det nasjonale og internasjonale konvensjoner, avtaler og lover som er særlig rettet mot å verne reindrift, fordi reindrift har en sentral rolle i samenes kultur og levesett. Naturmangfoldsloven §1 (lovens formål) understreker den samiske kulturs avhengighet av natur, som gjør bærekraftig bruk og vern av naturområder nødvendig:

«Lovens formål er at naturen med dens biologiske, landskapsmessige og geologiske mangfold og økologiske prosesser tas vare på ved bærekraftig bruk og vern, også slik at

den gir grunnlag for menneskenes virksomhet, kultur, helse og trivsel, nå og i fremtiden, også som grunnlag for samisk kultur» (Naturmangfoldloven §1)

I boka *Samisk reindrift – norske myter* påpeker forfatterne hvordan reindriftnæringen og myndighetene har ulikt syn på hva som er bærekraftig reindrift (ref. i Bjerkeli, 2017). De problematiserer statens behov for å redusere næringens kompleksitet – dette kolliderer med reineiernes (og samenes) interne forståelse av begrepet bærekraft som noe som ikke kan deles inn i kulturell, sosial, økologisk eller økonomisk bærekraft. «[bærekraft] helhetlig forståelse hvor mennesker, dyr og naturgrunnlag inngår i en større helhet hvor slike ting som generasjoner, språk, sosial organisering, kunnskaper om dyr og landskap, eierskap, teknologi, husholdets ve og vel og sedvanerettslige forhold [...]» (Bjerkeli, 2017).

Hvordan tas urbefolkningsvernet opp i saker mellom samer og vindkraftutbygging?

Også innenfor rettsvitenskapen blir forholdet mellom myndighetene og reindriftnæringen i planleggingsfasen av endring av arealbruk problematisert. Winge (2016) understreker i sin artikkel at prosessreglene i konsekvensutredningene alene ikke er nok til å garantere at reindriftsinteresser blir ivaretatt (Winge, 2016: 101). Anti (2020) og Olsen (2019) undersøker FNs internasjonale konvensjon art. 27 og dens praktiske vern i norsk sammenheng. Anti (2020) viser i sin studie at terskelen for å bryte art. 27 er høy og tidvis mangelfull – og problematiserer Oreiningslova slik den står i dag og rettslig vern av reinbeiteområder. Olsen (2019) vurderer vernet i art. 27 som svakt og trekker frem at særlig den samlede inngrepsituasjonen; *alle* belastende inngrep i reinbeiteområdet, er viktig å ta stilling til i en konsesjonsprosess. Hun finner at det etter 2013 er tegn til en økt vektning av Norges urfolksforpliktelser i konsesjonsbehandlinger (Olsen, 2019: 54).

I tillegg er det utført flere konsekvensutredninger knyttet til temaet reindrift og vindkraftverk. De fleste er gjort på oppdrag av forskjellige vindkraftverkutbyggere i sammenheng med konsesjonssøknader. Denne kunnskapsproduksjonen blir problematisert i Holtan Fredriksens (2020) masteroppgave om reindrift og problemstillinger i medvirkningsprosessen ved utbygging av vindkraft i Finnmark. At utbygger er ansvarlig for innhenting av kunnskap sees på som en av årsakene til konflikter mellom reindrift og vindkraftutbygging. Denne oppgaven skiller seg ut fra de øvrige nevnte mastergradavhandlingene ved at maktaspektet er mer sentralt: Studien peker på at tid, geografi og kunnskap om konsesjonsprosessen setter reindriften i et asymmetrisk forhold til utbygger, og at de dermed har et dårligere utgangspunkt for å bli hørt i medvirkningsprosessen (Fredriksen, 2020: iv)

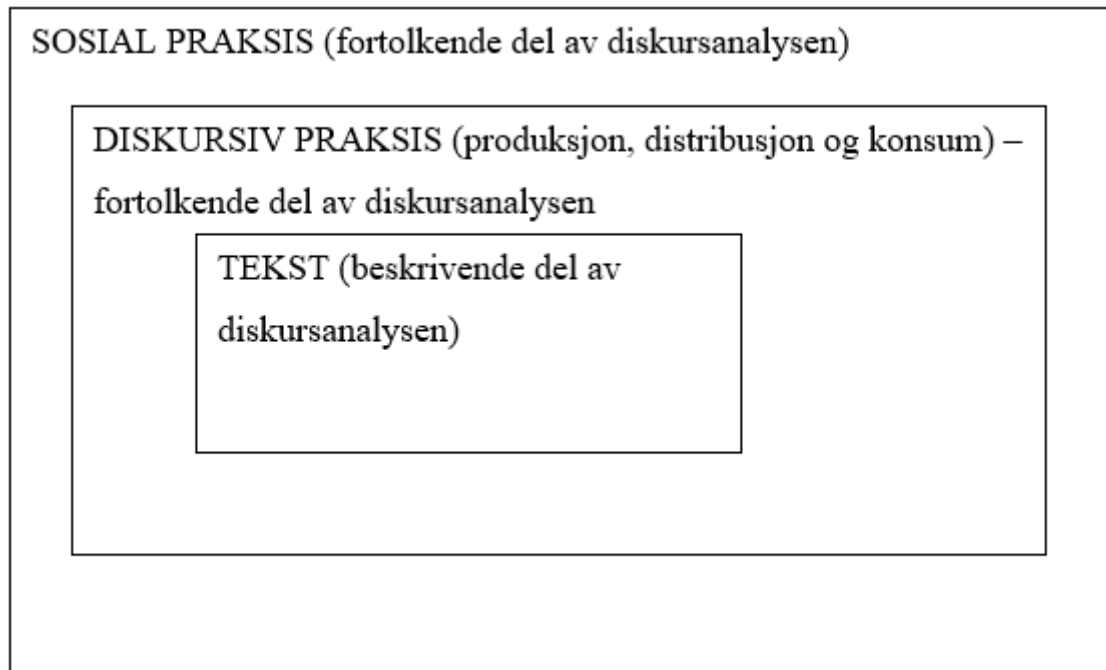

Teoretisk rammeverk og metode

Kritisk diskursanalyse er både et teoretisk og metodisk rammeverk, der teorien legger bestemmelser for den tredimensjonale analysemodellen vi har valgt å bruke – vi vil derfor presentere teori og metode i samme kapittel. Videre presenteres Habermas demokratiteori, hvor nøkkelbegrepet er ‘det demokratiske maktkretsløp’ som i denne oppgaven benyttes som et teoretisk rammeverk til å tolke analyseresultatene fra diskursanalysen. Avslutningsvis begrunner og beskriver vi fremgangsmåten vi har valgt for å besvare vår problemstilling og forskningsspørsmål.

Fairclough kritiske diskursteori og tredimensjonale modell

Faircloughs (2003) dialektisk-relasjonelle (sosialkonstruktivistiske) syn på diskurs som «[...] en måte å handle på, men også som en måte å representere verden på» (Fairclough, 2008A: 17), mener vi er et godt teoretisk og metodisk utgangspunkt for en studie av makt og sosial ulikhet i miljøkonflikter. Synet på diskurs både som en betingelse for, og en effekt av samfunnsstrukturene, som samtidig formes og begrenses av disse, sammen med hans tredimensjonale analysemodell, gjør at vi kan operere med skillet mellom ‘diskursiv praksis’ og ‘sosial praksis’. «Diskursen er en del av det sosiale, men det sosiale har ‘mer å by på’ - det eksisterer en materiell virkelighet av sosiale praksiser, som strekker seg utover det diskursive: produksjonsapparater, kulturelle omgangsformer og verdier osv.» (Jensen, 2008, s. 10). Den sosiale praksisen er de måter vi mennesker produserer våre forklarlige verdener basert på en felles ‘common sense’, som vi vanligvis ikke er særlig bevisste på at formes av samfunnsstrukturene, maktrelasjoner og type sosial praksis vi deltar i (Fairclough, 2008A: 28). Et perspektiv som gjør at vi kan undersøke om argumentasjonen som fremmes i debatten er ideologisk forankret i den diskursive praksis. Disse praksisene har innflytelse og påvirkning på samfunnsstrukturene, sosiale relasjoner og sosiale kamper. Fokuset er her samhandlingen mellom bærerene, produsentene og mottakerne i og utenfor diskursen, og hvordan disse gjennom produksjon og meningsdannelse og den sosiale konteksten for språket.

Med andre ord: Modellen forener makrososiologiske og mikrososiologiske tradisjoner med språket. Skillet gir også dermed en inngang til å få frem hvem bærerne er og hva de sier, men også hva de gjør for å få gjennomslag i, og oppslutning i, sine synspunkter. Dermed evner denne metoden å avdekke makt- og dominansrelasjoner som ikke er så åpenbare med første øyekast.

Et sentralt begrep hos Fairclough (2008A) er hans brede forståelse av representasjoner, som hos Fairclough viser at «diskurs ikke kun, men også representerer fenomener og tilstander i verden» (Fairclough, 2008A, s. 17). Hvordan forstås utbyggingen av de ulike parter i debatten, og hvem er bærerne av de ulike forståelsene? Hvilke fremstillinger av vindkraft inngår i debatten, og eksisterer det en kamp mellom ulike diskurser om å ha eneretten til å definere fenomenet? Endrer representasjonene seg over tid, og hvilke samfunnsmessige konsekvenser har det for forståelsen av vindkraftetableringen?

Andre begreper vi mener er nyttige er **intertekstualitet, interdiskursivitet, diskursorden, hegemoni, ideologi og subjektposisjon.**

Fairclough (2008D) skiller mellom intertekstualitet og interdiskursivitet. Intertekstualitet viser til en grunnleggende egenskap ved tekster, nemlig at de er fulle av fragmenter fra andre tekster, som det åpenlyst trekkes på i teksten, som er nyttig når vi skal undersøke sentralforvaltningens dokumenter. Interdiskursivitet derimot viser hvordan en tekst eller debatt kan være innleiret av

forskjellige diskurser og sjangre. Sistnevnte er språklige måter vi handler på ut fra hvilken type sosial praksis vi befinner oss i (Fairclough, 2009D: 152).

Interdiskursivitet bidrar til å systematisk kartlegge og beskrive hvilke diskurser som er innleirede i debatten, og kombineres med hegemonibegrepet for å undersøke hvilke handlingsmønstre i sosiale- og diskursive praksiser som påvirker makt- og dominansforholdet. Interdiskursivitet er en utvidelse av intertekstualitet som følger prinsippet om at diskursorden har forrang i den diskursen den er en del av. Diskursorden definerer Fairclough som “summen av diskursive praksiser i en institusjon og relasjonene mellom dem- og denne utfordres konstant i diskursive kamper om hegemoni (Fairclough, 2008, s. 52)”.

Hans hegemonibegrep bygger på Gramscis forståelse av hegemoni som organisering av samtykke. Hegemoni er med andre ord «[...] ikke utelukkende kun om rå undertrykkelse, men også om å danne allianser og innlemme underordnede klasser gjennom erkjennelser for å vinne samtykke» (Jensen, 2008, s. 12). Dermed hjelper hegemonibegrepet oss med å gi bærekraftdiskursen en modell for å analysere den sosiale praksis med hensyn til maktrelasjoner som diskursen hører hjemme i (Fairclough, 2008A: 55). Slik kan vi analysere hvordan maktrelasjonene reproduserer, omstrukturer eller utfordrer eksisterende hegemonier. Dette gjør at vi kan undersøke om den diskursive praksisen i debatten i seg selv *er* en form for hegemonisk kamp, “[...] som reproduserer der reproducerer,, omstrukturer eller utfordrer eksisterene hegemonier” (Fairclough, 2008A, s. 56). Sistnevnte vil da tolkes gjennom ideologibegrepet, som redegjøres for videre her.

Ideologi mener vi er fruktbart for å undersøke eventuelle skjulte ideologiske mønstre i debattens diskursive praksis, som er så naturalisert at de fremstår som «common sense», utenfor vår bevissthet. Vi må med andre ord bruke dette begrepet for å kunne bevisstgjøre oss om hvordan ulike diskurser ytrer seg (Hågvar, 2003: 23) Begrepet egner seg dermed godt til å begrepsfeste faglig, og undersøke politiske og ideologiske dimensjoner ved den diskursive praksisen som inngår i debatten.

Habermas demokratiteori

Habermas (1996) universalpragmatikk har som formål å sette samtalen og språket i sentrum for den måten vi innretter vår sameksistens på. Demokrati og fornuftig samtale, der likeverdige borgere av fri vilje danner et fellesskap med hverandre - og forfatter samfunnets lover og regler gjennom åpen samtale, er for Habermas (1996) den eneste rettferdige styreform (ref. i Aakvaag, 2008: 188). Frihet er å la seg overbevise ved hjelp av gode argumenter, fordi enhver av oss kan

med vår fornuft innse at det er det riktige. Hans overordnede teoretiske formål er som Aakvaag (2008) skriver «[...] å foreta en sosiologisk oversettelse av det normative og filosofiske begrepet demokrati, som viser at demokrati ikke bare en «frittsvevende» filosofisk ide, men også er nedfelt i selve måten moderne, liberale samfunn organisert på – i hvert fall når de virker på sitt beste og i tråd med de kulturelle idealene som delvis er nedfelt i institusjoner og personlighetstyper» (Aakvaag, 2008: 188).

Teoriens syn på sivilsamfunnet som en varselampe for samfunnsproblemer som ikke er på den politiske dagsorden, og som gjennom kommunikativ handling i offentligheten og kraften av det bedre argument kan sette politisk trykk på samfunnsproblemer, mener vi er et godt sosiologisk rammeverk å forene med vår kritiske diskursanalyse av særlig to grunner;

Den første er knyttet til at Fairclough (2003) har arvet synet til Habermas (1984) på staten og markedet «som undertrykkende for den mellommenneskelige kommunikasjon i livsverden» (ref. i Jensen, 2008: 14). Makt er altså bare positiv dersom den gagnar de svake. Et utgangspunkt vi mener er godt egnet til å analysere maktspektet i debatten, som inkluderer hvordan partene mobiliserer krefter for å få gjennomslag for sine synspunkter om vindkraftetableringen. Den andre grunner henger sammen med Habermas (1984) begrep 'offentlige sfære', som Fairclough (2003) problematiserer statusen på i vår samtid. Han viser hvordan dagens offentlighet ofte fremstilles gjennom media som et utvalg forskjellige synspunkter, og dermed ikke innlemmer andre elementer enn at de ulike synspunktene møtes, argumenterer og imøtegår andres påstander og meninger. En tilnærming han mener er lite effektiv, dersom målsetningen er å påvirke det politiske saksfelt. En effektiv offentlighet må ifølge Fairclough (2003) også “[...] inkludere elementer av en tiltenkt tilstand eller utvikling, en utforskning av hvilke uenigheter som eksisterer og en ramme for hvordan disse kan løses slik at enighet eller allianser kan etableres” (Fairclough, 2008, s. 44).

Kombinasjonen av kritisk diskursanalyse og Habermas' (1996) forståelse av demokrati med modellen av det demokratiske maktkretsløpet, lar oss først analysere hvordan språkbruk og ulike fremstillinger av vindkraftutbyggingen endrer seg over tid – og også forstå betydningen av disse funnene.

Det demokratiske maktkretsløpet er Habermas (1996) løsning på «hvordan livsverden kan forsvare mot marked og byråkrati» (jf, Aakvaag, 2008, s. 188). Begrepene livsverden, system og kolonisering av livsverden benyttes for å gi en faglig beskrivelse av interessemotsetningene

og makt- og dominansforhold vi ser i debatten. Når vi startet å lese om konflikten på Øyfjellet i nyhetsmediene, var allerede krefter i sving for å sette saken på dagsorden i det offentlige rom.

Valget på å supplere analysen vår med Habermas kom dermed på et senere tidspunkt; etter en omfattende gjennomgang av empirisk materiale fra flere år tilbake – ble det sosiologisk relevant å belyse denne debatten gjennom hans begreper, også for å kunne avgrense en svært kompleks prosess til de mest betydningsfulle, sosiale og diskursive endringene vi ser inntreffer. Debatten *har* preg av forsøk på å bli enige, og dette i seg selv gjør at Habermas' begrep «kraften av det bedre argument» blir relevant.

Fremgangsmåte (Metode)

Habermas (1984) definerer offentligheten som den «sfære hvor privatfolk samles til publikum» (ref. i Aakvaag, 2009: 189). Offentligheten er hos Habermas «et koplingsfelt mellom sosiale systemer og livsverden – en arena hvor folk kan bevisstgjøres om sosiale og politiske bekymringer som borgere, som i prinsippet kan påvirke det politiske saksfelt» (ref. i Fairclough, 2003: 44).

Vår case er en offentlig debatt, derfor er analysen basert på sekundærdata fra lokale og nasjonale nyhetsmedier i perioden 2012-2021. Etter å ha undersøkt ulike lokalaviser knyttet til fylke Nordland i undersøkelsens tidlige fase, valgte vi å avgrense datainnsamlingen til Helgelendingen Arbeiderblad og Helgelendingen Pluss. Valget henger sammen med avisenes posisjon som lokalavis for Helgelandskysten, og fordi disse avisene hadde flest nyhetssaker på søkeordet «Øyfjellet» i Retriever. NRK er inkludert for å kunne undersøke hvordan konflikten fremstilles på det nasjonale og regionale nivået, både gjennom NRK Nordland og NRK Sápmi.

Med utgangspunkt i Fairclough (2008) teoretiske og metodiske utgangspunkt for kritisk diskursanalyse har vi gjennomgått nærmere 850 artikler i nyhetsmediene for å undersøke om det eksisterer en underliggende kjerne i konflikten som ikke er synlig. Med utgangspunkt i vår overordnede problemstilling og våre forskningsspørsmål har vi gjennom en kvalitativ deduktiv innholdsanalyse kartlagt hvilke interessemotsetninger og alternativ diskurser som eksisterer i debatten, hvem bærerne av disse er og hvilke fremstillinger av vindkraftutbyggingen som inngår. En slik tilnærming gjorde at vi kunne verifisere vår antagelse om at bærekraftdiskursen er den dominerende (hegemoniske) diskurs både i den lokale og nasjonale mediedekningen av debatten. Vi operasjonaliserte videre bærekraftbegrepet inn i fire bærekrefter, økonomisk, økologisk, sosial og kulturell bærekraft for å kode, kategorisere, beskrive og analysere og tolke vårt empiriske materiale. Denne tilnærmingen har også gjort at vi gjennom å følge sporene har

kunnet undersøke om det skjer endringer over tid som påvirker konfliktnivået i debatten, og om det eksistere skjulte makt- og dominansforhold i konflikten som hindrer partene i å komme til enighet.

Hjemmesidene til Noregs vass- og energidirektorats (NVE) har vært en viktig kilde for informasjon i denne saken, deres vedtak, klagebehandlinger og avgjørelser ligger her. Vi har bladd gjennom vedtak og ekspropriasjonstillatelser, søknader og plankart. Deretter har vi valgt ut enkelte dokumenter [konsesjonsvedtak 2014 og klagevedtak 2016] som vi mener er viktige for å kunne innlemme de samfunnstrukturelle sidene og den diskursive praksisen i Fairclough (2008A) tretrinnsmodell. Vi har identifisert bærerene i disse dokumentene, hvilke representasjoner som fremmes knyttet til bærekraftbegrepet, den diskursive praksis, samt hindringer som gjør at partene ikke kommer til enighet. Regjeringen, Stortinget og Vefsn kommunes egne hjemmesider, samt organisasjonen Motvind Norges hjemmesider har også blitt inkludert i innhenting av informasjon. Noen av dokumentene vi har lest, og referer til, er hentet fra den offentlige Facebook-gruppa 'Bevar Øyfjellet's egne sider, deriblant vedtak fra Olje- og Energi Departementet (OED) og rettslige kjennelser. Vi har plukket ut noen av dokumentene, utsagnene, hendelsene og kildene vi mener er viktige for å kunne besvare våre forskningsspørsmål.

Identifisering av bærere og argumenter

Vi har kategorisert argumentasjonene som fremmes for og mot innenfor ulike definisjoner av bærekraftbegrepet; sosial, kulturell, økologisk og økonomisk bærekraft. Tabell 1 nedenfor viser kort hva de ulike variantene innebærer.

Mot vindkraft	For vindkraft
<p>Mot: Sosial bærekraft</p> <p>Vindkraft tjener ikke til (lokal)samfunnets beste, særlig fordi den eies av utenlandske aktører.</p> <p>I tillegg er det gjennom strømkunden subsidiene til vindkraftetableringen betales-</p> <p>Vindkraftetableringen gir ikke økt sysselsetting lokalt</p> <p>Vindkraftanlegget vil hindre bruk av “allemannsretten”</p> <p>“hva skal vi si til våre kommende generasjoner?” <u>sosialt ansvar</u></p>	<p>For: Sosial Bærekraft</p> <p>Vindkraft tjener til (lokal)samfunnets beste, mer arbeidsplasser og en rekke goder i form av forbedret infrastruktur, styrket kommuneøkonomi gjennom skatteinntekter og økt turisme</p>
<p>Mot: Økologisk bærekraft;</p> <p>Vindkraft er ikke bra for naturmangfoldet eller miljøet sett helhetlig.</p> <p>“irreverserbar inngripen i urørt natur”</p> <p>Ingen økonomisk kompensasjon kan avbøte ringvirkningene av inngrepene</p> <p>Fugleliv trues av etableringen</p>	<p>For: Økologisk bærekraft;</p> <p>Vindkraft er bra for naturen og er en fornybar energikilde og en viktig del av “det grønne skiftet”, nasjonalt og globalt</p>
<p>Mot: Økonomisk bærekraft:</p> <p>Vindkraft lønner seg ikke. Regnestykket går ikke opp: Påvirker strømprisene negativt, og effektiviteten av reindriftsvirksomheten.</p>	<p>For: Økonomisk bærekraft:</p> <p>Vindkraft lønner seg, det er et viktig bidrag til å tilføre billig energi til markedet.</p>

<p>Mot: Kulturell bærekraft;</p> <p>Vindkraft og reindrift kan ikke sameksistere, reinen unngår vindturbinene og gjør tradisjonell reindrift umulig.</p> <p>(reindrift en sentral rolle i opprettholdelsen og videreføring av sør-samisk språk og kultur)</p>	<p>(For – vindkraft og reindrift kan sameksistere)</p>
--	--

Tabell 1 oversikt over argumentasjoner

Tabell 2 viser hvilke aktører som er for utbyggingen av vindkraft, og hvorfor. Kolonnen helt til høyre viser ulike fremgangsmåter som brukes for å få gjennomført utbyggingen i møte med motstanden. Vi skiller mellom ordføreren og kommunestyret fordi, som analysen vil vise, er det ikke gjennomgående enighet mellom disse partene i den tidsperioden vi har undersøkt. Debattanter i avisinnlegg er slått sammen, fordi innspillene deres ikke avviker særlig fra hverandre.

FOR vindkraftutbyggingen	Fordi:	Verktøy for å overkomme hindringer
Noregs vass- og energidirektorat (NVE)	Vindkraft er økologisk og økonomisk bærekraftig	Konsesjonsvilkår, avbøtende tiltak og konsekvensutredninger og Miljø- Transport og Anleggsplan (MTA), konsulterende funksjon
Olje- og Energidepartementet (OED) Freiberg/Bru	--	El-sertifikatordningen – konsulterende funksjon Overordnet, nasjonal, europeisk og global energipolitikk – jf. Nasjonale fornybarmålsetninger, Fornybardirektivet og FN's bærekraftsmål.
Eolus Vind/ Øyfjellet Wind Prosjektleder Rosvold	Vindkraft er økonomisk og sosialt bærekraftig.	Konsekvensutredning fra Norconsult, avbøtende tiltak og avtale med lokalbedrift, løfter om fastvei, Elsertifikat- ordningen.
Ordfører i Vefsn Løvdahl	Vindkraft er økonomisk og sosialt bærekraftig	To anmodninger til OED: Avbøtende tiltak <i>etter</i> utbygging (2018) for å sikre oppstart innen tidsfrist for el-sertifikat subsidier. Gjøre området til statlig arealplan (2019)

Kommunestyret i Vefsn	Vindkraft er økonomisk og sosialt bærekraftig	Stemme ved høringer
Mosjøen Næringsinteresseorganisasjon (MON)	Vindkraft er økonomisk og sosialt bærekraftig	Lokale pådrivere og initiativtakere for gründervirksomhet knyttet til vindkraftetableringen
Lokale friluftinteresserte	Vindkraft er økonomisk og sosialt bærekraftig	Betinget støtte til utbyggingen på Øyfjellet - bedre alternativ enn Reinfjell
Debattanter i aviser		Å skrive til offentligheten

Tabell 2 viser bærere for vindkraftutbyggingen

Det viktigste å påpeke med disse bærerne, er at vindkraft forstås som økonomisk og sosialt samfunnsnyttig, og som en fornybar energikilde (økologisk). Denne gruppens språklige perspektiver, samt måter å handle og være på [identiteter] dominerer diskursen om bærekraft, og setter premissene for den hegemoniske diskursen i diskursordenen knyttet til debatten om vindkraftetableringen på Øyfjellet.

Den juridiske diskursen i den formelle konsesjonsprosessen setter betingelsene for hvordan og når aktørene kan prate med hverandre og hva som er gyldige argumenter. Dette kommer tydeligere frem når vi diskuterer hvordan NVE behandler de formelle klagen som kommer inn i løpet av konsesjonsprosessen. Først; hvem stiller seg imot utbyggingen? Tabell 3 viser de mest sentrale representantene som utfordrer den hegemoniske diskursen. Debattanter i avisinnlegg er også her slått sammen til én kategori.

MOT vindkraftutbyggingen	Fordi:	Verktøy for å overkomme hindringer
Reinbeitedistrikt Jillen-Njaarke (JN) Representant Torstein Appfjell	Vindkraft skader reindrifta (økonomisk og kulturell)	Formelle klager på konsesjonsvedtak Konsesjonsvilkår nr.16 Allianse med NF Nordland og Motvind Norge via NSR Retts sak
Naturvernforbundet i Nordland, (NFN) Fylkesleder Bjørn Økern Debattant Tage Vedal	Vindkraft er ikke økologisk, økonomisk, sosialt eller kulturelt bærekraftig	Formelle klager på konsesjonsvedtak Allianse med NSR (og J-N)

		demonstrasjoner.
Sametinget	Vindkraft er ikke kulturelt bærekraftig, reindrift blir skadelidende. Reindrifta allerede under press fra andre arealinngrep [Nordlandsbanen, gruvedrift, vannkraftverk etc.]	Formelle klager i konsesjonsprosessen. Henviser til lovverk. konsekvensutredning Protect Sapmi.
Samerådet	problematiserer NVE og OEDs behandling av samenes kulturelle vern	Melder saken inn til OCHR sammen med Motvind Norge.
Fylkesmannen i Nordland	Kulturelle (lovfestede) argumenter mot	Har innsigelser ila konsesjonsprosessen
Norske Samers Riksforbund NSR	Vindkraft er ikke kulturelt bærekraftig, reindrift blir skadelidende. Reindrifta allerede under press fra andre arealinngrep	Allianse med NF Nordland i 2018
Motvind Norge (og Motvind Trøndelag) Styremedlem og aksjonsleder i 2020: T. Lindseth, Leder Evind Salen	Vindkraft er ikke økonomisk, sosialt eller kulturelt bærekraftig.	økonomisk støtte til JN gjennom advokatbistand Kritiske innlegg på sosiale medier og demonstrasjoner. Sender saken til OCHR, støtter JN finansielt.
Bevar Øyfjellet (Facebookgruppe)	Vindkraft er ikke økonomisk, økologisk, sosialt eller kulturelt bærekraftig	Kritiske innlegg om de negative konsekvensene på sosiale medier og demonstrasjoner
Debattanter i aviser	Imot på kulturelt, sosialt, økologisk og økonomisk grunnlag	Møter, sosiale medier og skrive til offentligheten.
Norges Miljøvernforbund (NMF)	Imot på økologisk, økonomisk og sosialt (helsepåvirkninger)	Sender klage på konsesjon i 2014
Brurskanken Turlag [Ikke særlig fremtredende i debatten]	Vindkraft skader fjellets økologiske og sosiale/kulturelle (her forstått som emosjonell tilknytning til naturområdene) bærekraft	Folkemøter og i sosiale medier, deltar i alliansen mellom JN og NFN.
Forum for Natur og Friluftsliv - Nordland (FNF)	Økologisk og sosialt	Formelle klager, INON-status og nasjonalparken

Miljødirektoratet	Økologisk og sosialt	Mener INON-analysen er for svak i 2014. Ellers lite deltagende
<u>Lokale prester</u>	Kulturell	Deltar i demonstrasjoner i 2020, og sender innspill til NVE
<u>Noereh Samisk ungdomsorganisasjon, Natur og Ungdom og Motvind Trøndelag</u> (kilde facebook)	Kulturell	Sender brev sammen med NSR, JN og NFN til OED og landbruksminister 2020

Tabell 3 viser bærere mot vindkraftutbyggingen

I tabellene nevnes to ulike konsekvensutredninger, en fra Norconsult, kjøpt av Eolus Vind, og en annen fra Protect Sápmi (Valio, Eira og Granefjell, 2019). Sistnevnte ble utarbeidet fordi Jillen-Njaarke stilte som vilkår [for dialog om avbøtende tiltak] at ny konsekvensutredning for reindrifta ble utarbeidet av en objektiv part. En utredning som skulle ta nesten 2 år før den ble igangsatt (snaue 6mnd før MTA plan skulle godkjennes). Utredningen var for å gi utbygger en pekepinn på hvilke tiltak som sparte reindrifta for mest mulig negativ påvirkning og skulle være problemløsende. I stedet kan det se ut til at disse utredningene ble stående imot hverandre, og del av et taktisk spill.

Det blir dermed tre sentrale trekk i konflikten;

1. den hegemoniske diskurs om vindkraft [som fornybar og lønnsom] og den juridiske rammen som setter betingelsene for samtalen og hva som er gyldig argumentasjon
2. hvordan det kjempes mot denne i den sosiale og diskursive praksis; tolkningen av konsesjonsvilkåret som skal verne reindriften
3. hvordan reieneierne allierer seg med symboltunge organisasjoner for å [styrke sitt argument] mobilisere sivil motstand.

Den hegemoniske diskurs: bærekraftdiskursen og juridisk diskursiv praksis

Vi går ikke gjennom NVEs helhetlige vurdering av klagene, og heller ikke konsesjonsprosessens formelle realitet. Men vi trekker frem noen sentrale endringer og påstander som viser den hegemoniske diskursen om vindkraft, og om vindkraftutbyggingen på Øyfjellet. Den juridiske diskursive praksisen setter rammebetingelser for hvordan og hvem som får gjennomslag – og hvem som ikke når igjennom. Dette er en diskursiv praksis som samtlige deltagere må innrette seg etter. I denne saken er flere vedtak fra NVE blitt påklaget fra ulike aktører; hytteiere, fritidsklubber, Jillen- Njaarke reinbeitedistrikt, Naturvernforbundet, samt innsigelser fra både Presteskabet, Motvind Norge, Norske Samers Riksråd, Sametinget og Fylkesmannen i Nordland (NVE, 2020).

Basert på to runder klagebehandling, en i 2015-2016 og en innsendt fra NVE til OED (iht til rettslig praksis) i begynnelsen av 2020 – ser vi noen endringer og noen mekanismer som skaper problemer for motstandssiden. Først vil vi se på hvilke spesifikke handlingsmønstre som er hindringer for motstandssiden.

Styringsmedier forankret i penger og makt som koordineringsmekanismer;

byråkratisk logikk og avbøtende tiltak:

Denne klageprosessen er i seg selv er problematisk, fordi denne tekniske, rasjonelle og formelle logikken med sin juridiske språkdrakt «sluser» alle argumenter fra lokalbefolkningen eller andre inn i en byråkratisk prosedyre, som fordrer kunnskap om hvordan prosessen fungerer – både reieierne og utbygger har hyret advokater for å ta seg av prosessens formaliteter. Avbøtende tiltak er regnet for å mildne skadene for utbyggingen, og er sedvanlig praksis når det kommer til å gjøre inngrep i natur og interessekonflikter. I denne saken blir ulike avbøtende tiltak diskutert i detalj i klagene, planene, søknadene og bakgrunn for vedtak. Vi vil ikke gå i detalj av hva disse innebærer på Øyfjellet, men påpeke at de diskuteres om, og er gjenstand for konflikt. I tabell 2 blir avbøtende tiltak kategorisert som en mekanisme for for-siden å få gjennomført utbyggingen, nettopp fordi avbøtende tiltak blir dannet gjennom dialog mellom partene for å bli enige [om hvordan byggingen skal foregå]. Vi ser her paralleller til det Habermas kaller en «rasjonalisert livsverden» (Aakvaag, 2008, s. 181), og at «avbøtende tiltak»

dermed blir et styringsmedium for å erstatte kommunikatív handling. Med dette viser myndighetene at de anerkjenner at det er snakk om inngrep som vil ha negativ effekt for de berørte – og dermed blir «tiltak» en koordineringsmekanisme forankret i både marked og byråkrati (Aakvaag, 2008, s. 183).

Samlet sett i 2015/2016 ble klagen og innsigelsen mot vindkraftkonsesjonen delt inn i rettslig grunnlag og, ikke rettslig grunnlag (NVE, 2015). Ingen av klagen blir tatt til følge, og videresendes til OED, fordi det «[...]ikke er] kommet frem nye opplysninger som gir grunnlag for å endre vårt vedtak av 13.11.2014.» (NVE, 2015, s. 4). Ytterligere klager skal være basert på «ny kunnskap» - med andre ord, det som er behandlet fra før, vurderes ikke på nytt.

Tidlig i prosessen vektet NVE to ulike prosjekter opp mot hverandre – her ble det tydelig at det var Øyfjellet som kom best ut av de to med hensyn til negative virkninger for reindriftsnæringen (NVE, 2015). Dette blir en del av direktoratets byråkratiske motsvar til klagen, som vi ser er med på å «sluse» bort de fleste av argumentasjonene inn i en teknisk, formell og byråkratisk logikk. Når Reinbeitedistriktet klager på konsesjonen får de dette til svar: «Vi vil påpeke at søknaden om Mosjøen vindkraftverk ble avslått samtidig som det ble gitt konsesjon til Øyfjellet vindkraftverk, og at det i dette vedtaket ble lagt stor vekt på sumvirkninger for reindrift» (NVE, 2015 s. 3) I tillegg ble Reinbeitedistriktet fremstilt som «positive til prosjektet», dette må de ta avstand til (NVE, 2015, s. 2).

I klagesvaret fra OED (2016) vies det stor plass til vurderingen av det juridiske aspektet ved samenes folkerettslige vern med utgangspunkt i en gjennomgang av rettspraksis i saker der art.27 er brukt. Her finner vi en skrivefeil som kan tyde på at de har behandlet det kulturelle vernet med samme grunnlag som i Fosen (Storheia) saken:

«Komiteen har hatt flere saker til behandling som gjelder tillatelse til annen virksomhet i områder som påvirker samers rett til å drive reindrift. Disse kan være egnet til å kaste lys over hvilket vern samisk kulturutøvelse nyter, og har særlig relevans for sakene om vindkraftverk på Fosen.» s. 17.

At behandlingen av art.27 baseres på en historisk kontekst, her i form av tidligere rettspraksis, er det Fairclough (2003) omtaler som *intertekstualitet*. Et helt identisk avsnitt kan nemlig spores tilbake til OEDs klagevedtak i 2013, i Storheia-saken (Fosen) (OED, 2013, s. 85). Det undres over hvorfor det tok nesten halvannet år å behandle klagesaken, hvis de allikevel hadde behandlet lignende sak, og brukt samme juridiske resonneringer og kontekst, tre år tidligere. De slår med dette fast at det juridiske vernet gjelder hvis det kan sies å være en *nektelse av*

kulturutøvelse, men at det også er en enkeltsaksvurdering av hvert tilfelle, i og med at samlede påvirkningsfaktorer spiller inn på om det er en krenkelse etter art.27 (OED, 2016 s. 20).

Endringer

I behandlingen av klagen på Miljø-, transport-, og anleggsplanen (MTA) i 2020, dukker det opp en ny kategori av klager. I tillegg til å handle om reindrift, landskap og friluftsliv – nevnes også de klagen som omhandler en generell motstand mot utbyggingen: «Flere av klagen på vedtak datert 18.12.2019 klager helt eller delvis på forhold som ikke er relevant for vedtakene som er påklaget. Klagen bærer i en generell bekymring og motstand av vindkraftverket i sin helhet.» (NVE oversendelse av klager til OED 19.05.20, s. 11)

Med andre ord: at en er imot vindkraft i seg selv, er ikke tilstrekkelig for å kunne motsi vedtaket, dette sitatet peker dermed på at det «skal bygges vindkraftverk» forankret i og legitimert av, den hegemoniske diskursen. Når Norges Miljøvernforbund skriver at vindkraft ikke er samfunnsøkonomisk lønnsomt, ei heller økologisk bærekraftig; utfordrer de den tatt-for-gitte antagelsen om at vindkraft er «grønt» (OED, 2016 s. 2-3). Denne blir vurdert av OED (2016), men det tas ikke direkte stilling til «det grønne» med vindkraften, derimot pekes det på elsertifikatordningen med Sverige som en bindende avtale, og knytter vindkraft-satsingen sammen med vannkraft og fornybardirektivet (OED, 2016 s. 2-3). Bærekraftbegrepet kommer ikke frem eksplisitt fra myndighetens side, det behøves ikke å overbevise noen om at vindkraft er fornybar og “ren” energi – det finnes innsvøpt i politisk/økonomisk klesdrakt: Sertifikatordningen mellom Norge og Sverige nevnes over fem ganger i NVEs bakgrunn for konsesjonsvedtak fra 2014. «På dette grunnlag er det etter NVEs vurdering sannsynlig at Øyfjellet vindkraftverk vil være et godt økonomisk prosjekt sammenlignet med andre vindkraftprosjekter i Norge og et konkurransedyktig prosjekt i det norsk-svenske sertifikatmarkedet.» (NVE, 2014 s. 12). Om vindkraftens reelle økologiske bærekraft, nevnes bare dette: «Elektrisitetsproduksjon fra vindkraftverk innebærer, i motsetning til fossile energikilder, ingen direkte utslipp av klimagasser.» (NVE, 2014, s. 3) Ordet «forny» dukker opp 19 ganger i dette dokumentet, hvorav 18 av disse var i samme setning med eller med tilsvarende ord som: «fornybardirektiv», «samfunnsøkonomisk», «elsertifikatmarked», «fornybarmål» eller «produksjon». En forståelse av bærekraftbegrepet som synonymt med bærekraftig utvikling (jf. Brundtlandkommisjonen, 1987) knyttet til de økonomiske, økologiske og sosiale bærekraftene som fremmer utvikling gjennom lønnsomhet.

Det er motstandskreftene som understreker eventuelle forurensende og skadende miljøpåvirkninger av vindkraft, og dette er viser antagelsen om at «vindkraft er ren» er den diskursive ordenen. Virkelighetsoppfatningen av vindkraft som økologisk bærekraftig og “ren” er naturalisert inn i den diskursive praksis hos sentralforvaltningen.

Selve behandlingen av den kulturelle dimensjonen av reindrift som utfordrer deres antagelse om at vindkraft og reindrift kan sameksistere – blir hengende – den juridiske praksis og byråkratiske logikk gjør det vanskelig å benytte samme argumentasjon to ganger, særlig hvis det allerede er tatt stilling til. «NVE legger til grunn at klagerne primært ønsker at vindkraftverket ikke bygges. Vi viser til at de folkerettslige og internrettslige vernet er vurdert av OED i vedtak fra 16.11.2016 med hensyn til spørsmålet om tiltaket skal tillates.» (OED 2016, s. 14)

Denne generelle bekymringen og motstanden mot vindkraftverk som NVE (2019) nevner, kan spores til det vi også ser skjer i lokalavisene i samme periode – det mobiliseres krefter mot vindkraftutbyggingen, både lokalt og nasjonalt.

Reindrift – ressurs eller problem

Vindkraftanlegget som sosialt og økonomisk bærekraftig – en ideologi interpellert i subjektposisjoner

Gjennomgangen av avisartikler fra 2012 til 25.mars 2021 fra Helgelendingen Arbeiderblad og Helgelending Pluss viser et bredt spekter av argumentasjoner for og imot vindkraftutbyggingen. De første årene handler lokaldebatten mest om hvilke verdier vindkraftetableringen vil tilføre lokalsamfunnet. Hovedargumentene er “mer miljøvennlig kraft” til kommunen, muligheten for fast veiforbindelse, økt sysselsetting gjennom vare- og tjenesteleveranser til vindkraftverket og økte skatteinntekter til kommunen. Etter OEDs klagevedtak i 2016, ser vi en sterkere orientering i lokaldebatten rundt nettopp disse godene. Etableringen av sherpatrapp, gondolbane og zipline på Øyfjellet skal styrke den lokale reiselivsnæringen (Linga, 2017). Toppturstien på Øyfjellet blir vernet fra selve anleggsområde, og det lokale friluftslivet gir sin støtte til prosjektet (Linga, 2017). Utbedringer av lokal infrastruktur, fastvei og ny innfallsport til kommunens nasjonalpark Lomsdal-Visten, fremmes som argumentasjoner knyttet til den sosiale bærekraften. Vindkraftetableringen vil gi lokalsamfunnet et “løft”. Dette knytter prosjektet, som utelukkende omtales som en “vindmøllepark” de første 6 årene, sammen med

sosial og økonomisk bærekraft. NVE konstaterer at «[vindkraftverket] vil medføre positive økonomiske virkninger for Vefsn kommune» (NVE, vedtak 2014, s.1). Fremst i ledetog for å bygge vindkraftverket på lokalt nivå, er kommunestyret og ordfører Løvdahl, som sår liten tvil om samfunnsnyttene ved utbyggingen i et intervju med NRK:

«Dette er samfunnsbygging, hvor vi kan gi mer kraft til markedet. Men det er klart en slik utbygging også vil gi inntekter for kommunen. Vi snakker om 15-16 millioner kroner i eiendomsskatt i året på dette anlegget, pluss de effektene det gir med økt aktivitet.» (Thonhaugen og Forland, 2014)

Til tross for Vefsnordførers og det lokale næringslivets støtte til vindkraftetableringen er det i 2017 fortsatt stor usikkerhet rundt realiseringen av prosjektet. Nordens største vindkraftverk trenger investorer. Når Eolus inngår en avtale med det lokale aluminiumsverket Alcoa om å kjøpe all kraften som blir produsert, blir det det grønne lys for Øyfjellet vindkraftverk (Klaussen, 2018) Ikke bare løser det et finansielt problem for det store prosjektet, i tillegg styrkes forsidenes «bedre argument». Den økonomiske bærekraften knyttes sammen med den økologiske og den sosiale. Alcoa omtales som «verdens grønneste aluminiumsproduksjon», samtidig som det fremheves at det er en lokal hjørnestensbedrift (Helgelendingen Pluss, 2018). Den sosiale bærekraften handler om at man skal støtte lokale bedrifter (arbeidsplasser) og dermed legitimeres og styrkes deres argument i debatten som at vindkraftprosjektet er sosialt og økonomisk bærekraftig. Ideologien om at vindkraft er både økologisk, sosialt og økonomisk bærekraftig har interpellert sentrale subjekter, altså lokalpolitikere, og slik fremmes denne ideologien og får dominans.

Var alle enige i dette?

«Reinen eter ikke penger. Det blir altfor enkelt å redusere dette til et spørsmål om penger.» Påpeker reineier og representant for Jillen-Njaarke Reinbeitedistrikt (Pedersen, 2016). Her understrekes de viktigste interessenmotsetningene: utbygger kan lene seg på avbøtende tiltak (den juridiske praksis), men dette stiller Appfjell, representant for Jillen-Njaarke, seg kritisk til gjennom «reinen eter ikke penger» - uttrykket. Det er ulike forståelser som ligger til grunn her; reineierne må tenke langsiktig i måten området driftes:

«Vi må drive vekselbruk. Vi kan ikke bruke de samme vinterbeitene år etter år. Nå har dette området grodd til igjen og jeg vil karakterisere dette som et betydelig beiteområde.

For å komme oss dit må vi gjennom området som nå er avsatt til vindkraft.» (Appfjell, sitert i Pedersen, 2016).

Dermed utfordres det økonomiske bærekraften – med et rasjonelt argument, forankret i kulturelle, tradisjonelle og historiske praksiser når det kommer til hva reindrift innebærer for disse reieierne. Dette sitatet viser hvordan det kulturelle argumentet helt fra starten av, har blitt forsøkt båret gjennom rasjonelle, logiske prinsipper i møte med de overordnede økonomiske og økologiske bærekraftene i bærekraftdiskursen.

Den økonomiske, økologiske og sosiale bærekraften om vindkraft som lønnsomt, grønt og samfunnsnyttig - blir fremmet av alle av pådriverne for utbygging i konflikten. Dermed er den diskursive ordenen satt – de som mener noe annet blir stående som hindringer for å innfri dette prosjektet.

Innleggene i lokalavisene er dermed preget av de som er *for* fremgang og økonomisk vekst (sosial og økonomisk bærekraft) og dem som er *imot*, både fordi de mener at reindriften blir skadelidende (kulturell bærekraft), samtidig som disse påpeker og kritiserer antagelsen om at vindkraft er fornybart og rent (økologisk bærekraft). Dette er gjennomgående konfliktlinjer i hele perioden. Det er likevel noen sentrale vendinger som både sees i den sosiale praksis, men også, på et senere tidspunkt, i den diskursive praksis. Den mest påfallende endringen vi ser i lokaldebatten er at flere i 2018 tar til motmæle og uttrykker seg kritiske til bærekraften av vindkraftetableringen, behovet for kraften i en overskuddskommune, holdninger til reindriften og kommunens rolle i prosessen. Det første vi legger særlig merke til, er i lokalpolitikken.

Om det dialektiske- relasjonelle perspektivet på diskurs – som vi ser her påvirker hvilke representasjoner i bærekraftdiskursen som kommer frem gjennom en overordnet energipolitikk som påvirker den diskursive praksis. Som deretter påvirker den sosiale praksis (meningsdannelsen lokalt) og som vi videre skal se også påvirke hvordan enkelte individer handler i det sosiale).

Vi ser her hvordan narrativet om vindkraft som bærekraftig gjennom ordvalg og argumentasjon utelukkende fremmes som positivt for lokalsamfunnets bærekraftige utvikling. Både gjennom de diskursive strukturenes grunnantagelser knyttet til; energipolitikk, forståelsen av bærekraftig utvikling som lønnsomt og miljøvennlig - og gjennom fremstillingen av vindkraftutbyggingen i lokaldebatten.

Forestillingen om vindkraft som økologisk, økonomisk og sosialt bærekraftig utfordres ikke av kritiske røster lokalt, med unntak av det lokale reinbeitedistriktet Jillen-Njaarke, som ønsker å “tilpasse seg utviklingen”, men som samtidig understreker at konsesjonsvilkåret om å komme til enighet om avbøtende tiltak først må innfris. En argumentasjon som settes i bakgrunnen av den fremtidsoptimisme som preger den lokale debatten. Dermed blir kravet om avbøtende tiltak og argumentasjonen knyttet til den kulturelle bærekraften i debatten tilsidesatt for den dominerende diskursen i debatten – fremstillingen av vindkraft som økologisk, økonomisk og sosialt bærekraftig [og lønnsomt for lokalsamfunnet?]. En forståelse som dominerer debatten, og ikke utfordres av andre enn reinbeitedistriktet, og dermed kan tolkes som å dominere diskursordenen i bærekraftdiskursen Fairclough (2008A) definerer diskursordenen som “[...] det diskursive aspekt af det modsætningsfulte og ustabile ekvilibrium, som udgør hegemoni, og artikulationen og reartikulationen af diskursordener er tilsvarende en del af den hegemoniske kamp. Dessuden er den diskursive praksis [produktionen, distributionen og konsumtionen – inklusive fortolkningen af tekster) en facet af den hegemoniske kamp, som i variende grad bidragert til reproduktionen eller transformationen, ikke bare av den eksisterende diskursorden, for eksempel gjennom de måder på, hvorpå tidligere tekster og konvetioner artikuleres i tekstproduksjonen (intertekstualitet), men også af eksisterende sociale relationer og magtrelasjoner” (Fairclough, 2008A, s. 54).

Hegemonibegrepet hjelper oss med å gi diskursen en matrix – en måte å analysere sosial praksis, som diskursen hører hjemme i, med hensyn til magtrelasjoner, med hensyn til om de reproducerer, omstrukturer eller utfordrer eksisterende hegemonier – en modell - hvorpå en kan analysere selve den diskursive praksis som en form for hegemonisk kamp, der reproducerer , omstrukturer eller utfordrer eksisterende hegemonier (Fairclough, 2008A, s. 56).

Maktutøvelse gjennom interpellert subjektposisjon

Høsten 2018 er interessenmotsetningene som står imot hverandre, den økonomisk og sosiale bærekraften mot den kulturelle – så steile at de synliggjøres i den lokalpolitiske praksisen. Kommunestyret i Vefsn sender signaler om at de ønsker at OED skal tilsidesette vilkåret om avbøtende tiltak til etter utbyggingen er ferdigstilt «hvis det viser seg at næringen har blitt påført ulemper eller tap». Dette er en respons på den ny-inngåtte alliansen mellom naturvernere, friluftinteresserte og reindriftsnæringa. Særlig ordføreren stiller seg kritisk til samarbeidet og mener «er et taktisk spill for å få stoppet prosjektet» (ref i Helgelendingen Pluss, 2018,

17.oktober). Kommunestyret ber dermed OED om hjelp for å sikre «at prosessen ikke forsinkes av omkamper.» (Løvdahl, sitert i 17.10.18).

Denne anmodningen får sterk kritikk i lokaldebatten, den tolkes som om Vefsn kommune støtter opp om negative holdninger til reindrifta, ved at de anbefaler å “ta snarveier” istedenfor å følge demokratiske spilleregler (Nyland, 2018).

Bjørn Økern, fylkesleder i Naturforbundet Nordland er en av de som kritiserer praksisen i et politisk leserbrev:

«At Løvdahl har fått med seg kommunestyret på et vedtak om å droppe disse forhandlingene, og ta opp spørsmålet om eventuell erstatning seinere, betyr at kommunestyret i Vefsn er beredt til å bryte konsesjonsvilkårene for å sette i gang med anleggsarbeidet øyeblikkelig. En slik handling kalles etter mitt skjønn selvtekt, og kan være straffbart». (Økern, 2018, 29.oktober).

I 2019 er det kommunevalg og kommunestyret er ikke lengre enstemmig for utbyggingen på Øyfjellet (Urvik, 2018). [Avtroppende] ordfører forsøker å påvirke prosessen, og sende anmodning til OED om å gi Øyfjellet status som statlig arealplan. På høsten, etter at det nye kommunestyret stiller seg bak anmodningen, gis prosjektet status som statlig arealplan (Helgelendingen Arbeiderblad, 2019, 13.november.). Dette betyr at staten kan overstyre lokalt selvstyre.

En med tilknytning til Sametinget skriver at det må ligge et helhetlig vurderingsgrunnlag for å kunne si noe om samleeffekten av ikke bare vindkraftverket, men også andre faktorer eller avgjørelser som undergraver tradisjonell reindrift (kulturell bærekraft) (Helgelendingen Arbeiderblad, 2018, 9.november. Samtidig påpeker debattanten statens resultatansvar for å opprettholde sørsamisk reindriftskultur.

Hva skjer?

Denne kampen vekker til live kulturelle motsetninger i lokalsamfunnet, «diskriminering» og «samehets» blir belyst i leserbrev (Nyland, 2018). Her listes opp innlegg og kommentarer som er hatefullt rettet mot samene; «Ingen har noen gang sett en rein på Øyfjellet – Samene er som vanlig bare ute etter penger – Hvorfor skal samene bestemme alt – Reinen har jo bein og kan da vel flytte seg – og alle innlegg som er mye, mye verre...» (Nyland, 2018). Debattanten krever en fordømmelse av diskriminering og etterlyser mer anerkjennelse for samenes rettigheter, ikke bare på grunn av deres lovmessige vern, men også på grunn av et konsesjonsvilkår som

omhandler «enighet mellom partene». Dette vilkåret vil vi se nærmere på senere i analysen, men det er et viktig poeng at denne argumentasjonen *fester* seg til debatten og om det som skjer mellom partene – nemlig hvordan det kjempes om rettigheter, lovlighet og moralske forventninger og om hvem som har rett i denne saken. Partene (Eolus og reineierne) stilles dermed mot hverandre, ikke bare i praksis, men også gjennom individuelle ytringer om ulike begrunnelser på hvorfor de *har rett*, og hvorfor den andre part *ikke har rett* i offentligheten.

To sider av samme vilkår – en koordineringsmekanisme på avveier

I Økerns og flere andres debattinnlegg kritiseres Eolus for å ikke ha kommet til enighet med Jillen-Njaarke, selv om dette var et av konsesjonsvilkårene som OED presiserte spesifikt til dem (OED, 2016 s. 12). Dette argumentet står sentralt i årene som kommer, og blir brukt av nesten alle bærere fra motstandssiden. NVE innførte tidlig spesifikke vilkår i konsesjonsprosessen både om reindrift, friluftsliv, nettilknytning og tilbakeføring av landskap (NVE, 2014) Vilkårene henger tett sammen med avbøtende tiltak, men dreier seg som spesifikke handlinger – begge deler er koordineringsmekanismer (jf. Aakvaag, 2008, s. 183). Det er derimot ulike tolkninger av disse i den sosiale praksis. Utbygger omtaler vilkårene slik:

«Eolus opplyser at de fleste av vilkårene i anleggskonsesjonen er oppfylt, og de arbeider fortsatt med å utarbeide en avtale med reindriftsnæringen. De viser samtidig til at det ikke er noe krav om at det skal oppnås enighet med reindriftsnæringen.» (Eolus sitert fra NVE 2018, s 10)

På pådrivernes side er vilkåret ment som konfliktdepende, Eolus fremhever deres vilje til å fremme dialog med reieierne (NVE, 2018). Utbygger bruker dermed vilkåret for å vise til at de kommer til å oppnå enighet om avbøtende tiltak på sikt (NVE, 2018, s 17).

Jillen-Njaarke forstår det derimot som en betingelse for å få begynne arbeidet; «Eolus Vinds konsesjon for bygging av Øyfjellet vindkraftverk er ikke gyldig uten at en slik avtale er på plass, sier Torstein Appfjell.» (Pedersen, 2018). Motstandssiden bruke vilkåret som et virkemiddel for å mobilisere og utfordre pådriverne for vindkraft på Øyfjellet. Utgangspunktet for dem er at vilkåret innebærer at det skal oppnås avtale *før* anleggsdriften starter, og erstatter ordet med vilkår med «forutsetning»: «Poenget med drøftingen er å legge føringer for en avtale mellom reindrifta og Eolus Vind. En slik avtale er også en forutsetning som er definert i forbindelse med konsesjonen som prosjektet har fått» (Pedersen, 2017, 27, juni)

Uavhengig av hvem som har rett i tolkningen av vilkåret – så er det hvilken versjon av denne definisjonen som blir legitim i praksis. Dette har betydning for hvordan motstandskreftene får støtte i offentligheten. Når vilkåret blir forstått som en betingelse for enighet – og det samtidig påpekes at dette ikke er oppnådd *selv* om utbygger har igangsatt byggingen - står begreper som løftebrudd, ulovligheter og det å «bare ta seg til rette» nært. Når prosjektet blir fremstilt som ulovlig, umoralsk og grådig, antar man samtidig at reineierne er på den rette siden av loven. Denne moralske dimensjonen skaper et nytt lag i konflikten – og er med på å knytte etiske konnotasjoner til utbygging av vindkraftverket.

FASE 1: Hvordan motstandssiden mobiliserer krefter

Den tidlige debatten om vindkraftprosjektet har altså preg av å være svært optimistisk innstilt til vindkraftprosjektet. «Vindmølleparken» skulle både gi infrastrukturen og turisme i bygda et løft – den økonomisk bærekraftdiskurs, legitimert av sosial og økologisk bærekraft. Stemmer som stiller seg kritiske til den optimistiske økonomiske bærekraftdiskursen blir mer fremtredende i 2018, men i 2017, og noen påpeker også at det er merkverdig få (utenom reinbeitedistriktet) på dette punkt som har stilt seg negativ til utbyggingen (Aufles, 2017).

I 2017 er det første gang problematikken med Lomsdals-Visten Nasjonalparks nærhet til vindkraftverket problematiseres i lokalavisene; «Det jubles lokalt over verdiskaping og arbeidsplasser. Men her selges arvesølvet bort så snart anledningen byr seg.» (Vedal sitert i Linga 2017). Samtidig som sier representanten fra Naturvernforbundet Nordland at de skulle vært på banen mye tidligere «Fra naturvernforbundet har vi ikke vært godt nok på hogget i saken. Det kan jeg bare beklage. Reindriftsnæringen har stått ganske så alene mot Olje og energidepartementet.» (Vedal, sitert Linga, 2017).

Dermed er ideen om at «noen må støtte reineierne» innført. I samme innlegg er altså både den kulturelle og sosiale bærekraftargumentasjonen til stede. Området omtales som *arvesølvet* – klart påbud om at lokalsamfunnet har et sosialt ansvar for hva som skal videreføres til neste generasjon (sosial bærekraft). Samtidig blir OEDs rolle problematisert – de «overkjører» reineierne. Naturen knyttes sammen med den kulturelle og sosiale bærekraften.

Bjørn Økern (fra Naturvernforbundet Nordland) utfordrer den hegemoniske diskursen om vindkraftutbyggingen med harde ord i 2018 i hans debattinnlegg (Økern, 2018, 27.mai). Her belyses to ulike narrativer om vindkraftprosjektet; en med uttrykket «vindmøllepark»; som

beskriver den økonomiske diskursen som idealiserer vindkraftprosjektet som noe som beriker området rundt - og uttrykket «industri» som kontrast til ellers naturskjønne omgivelser, for å understreke at det ikke “passer inn”. Det rettes krass kritikk mot medias fremstilling av planområdet – som om på grensen til en optimistisk naivitet. «Media omtaler anlegget konsekvent som «vindmøllepark», mens det i virkeligheten blir et industriområde.» sier han. Med et fargerikt og satirisk ordlag viser han hvordan drømmen om turisme og friluftsliv, ikke passer inn med Nordens største vindkraftverk – det pekes på risiko, estetikk, lydforurensning og ødelagt natur. Også her problematiseres forholdet mellom reinbeitedistriktet og utbygger:

«Dersom Øyfjellet Vindkraftanlegg blir en realitet, vil det sette en stopper for reindrifta her. Reindrifta sjøl sier at avbøtende tiltak ikke vil nytte. Å fortrenge reindriftsnæringa, for en annen virksomhet vil møte enorm motstand. Det planlagte inngrepet vil ødelegge fjellet for all framtid.» (Økern, 2018, 27.mai)

Dermed stilles den økonomiske bærekraften til veggs med den økologiske i dette innlegget, med undertoner av den sosiale og kulturelle bærekraften.

I en reportasje fra Helgelendingen i oktober 2018, kommer det frem at det ble holdt et møte der temaet var utbygging av vindkraftverk på Øyfjellet - med representanter fra Naturvernforbundet, Brurskanken Turlag, Norske Samers Riksforbund, Sametingets ungdomspolitiske utvalg og enkelte reindriftsutøvere (Nilsen, 2018). I reportasjen kommer det frem en rekke historiske, kulturelt forankrede argumenter mot utbyggingen av vindkraftverket, fordi det er skadelig for en allerede presset reindrift. Økern presiserer at de har felles interesser, og de er forankret i et ønske om å verne tradisjonell reindrift og spare det biologiske mangfoldet på et stort fjellområde (Økern, 2018 29.oktober).

Denne sammenknytningen av argumentene kulturell og økologisk bærekraft; samtidig som det det svært symboltunge uttrykket «allianse for å redde Øyfjellet», leder en til å tenke på konflikt, kamp og motstand. Dette gjøres gjennom lokal motstand i sivilsamfunnet, rettet mot å få sin kamp opp i offentligheten; ved å bruke økologisk og kulturell bærekraft (forstått som vern av natur og kultur) som fanebærer for å «slå hull på» den hegemoniske antagelsen om vindkraft.

Dette er med på å skape motstanden til motstanden vi fant på lokalpolitisk nivå – men fører også til at enkelte politikere sier imot kommunestyrets optimisme (Linga, 2018, 17.oktober). Dette i seg selv er ikke overraskende, særlig i lys av Aakvaags poeng om at politiske partier selv er forankret i sivilsamfunnet, og at de dermed er tett knyttet til grasrotaktiviteter (Aakvaag, 2010, s.21). Dette blir dermed en del av en demokratisk prosess mot å få løftet saken opp til det

politiske nivå – og på mange måter er saken allerede her, i årskiftet mellom 2018/2019 godt på vei inn mot sin tredje fase; inklusjon i det politiske systemet. Men; som Aakvaag også poengterer; er det slik at med rent empiriske studier av politiske prosesser, flere bevis for at modellen blir for optimistisk i realiteten (Aakvaag, 2010 s.13). Utviklingen mot å få saken løftet opp til den tredje fasen blir en langvarig prosess for alle parter, mye på grunn av den diskursive kampen mot den hegemoniske vindkraftdiskursen.

Den tredje fase – fra dialog til kamp?

Oppsummert har vi vist at den hegemoniske diskursen er at vindkraft henger sammen med økonomisk og sosial fremgang, og at den økologiske dimensjonen av vindkraft ikke er særlig fremtredende eksplisitt – dermed er det en ideologi innleiret i institusjonenes diskursive praksis. Virkelighetsforståelsen av vindkraft som økologisk bærekraftig er blitt naturalisert og har oppnådd status som “common sense”. Ideologi hos Fairclough (2003/2010) er mest effektiv når den oppnår en slik status, og det er nettopp det vi ser skje. Den dominerende bærekraftforståelsen av vindkraft konfronteres på lokalnivå av ulike aktører, som igjen møter motstand både i den formelle klageprosessen, men også ved at kulturelle motsetninger i lokalsamfunnet skaper en dikotom konflikt (samehets vs. utvikling). Håndteringen av dette på lokalpolitisk nivå fungerer konfliktøkende, ikke dempende, fordi det forsøkes å «overkjøre» vanlig konsesjonsprosess og sette «avbøtende tiltak» på vent til fordel for å gjennomføre utbyggingen. Byråkratiske håndteringer som “avbøtende tiltak” og konsesjonsvilkår, blir tolket ulikt av partene, og øker dermed konfliktnivået. Dette skjer samtidig som Naturvernforbundet Nordland, Norske samers riksråd, Jillen-Njaarke og Motvind Norge slår seg sammen og lager en allianse – en hard front mot systemet. Denne tolkes som en hindring for å bli enige - men som vi nå skal se, ikke blir en hindring for utbyggingen i praksis.

Vårflyttingen:

Våren 2020 skal reinen flyttes fra vinterbeite til vårbeite/kalvingsland. Jillen Njaarke må dermed flytte drektig rein gjennom et anleggsområde; Eolus (sammen med Veidekke) har påbegynt arbeidet med å lage veinettet på Øyfjellet.

NVE (april 2020) griper inn og vedtar hvordan vårflyttingen skal gjøres, nettopp fordi de ikke har blitt enige på egen hånd, og har som nevnt en konsulterende funksjon mellom partene. Her oppsummeres de to ulike forventningene knyttet til flytting av reinen. Utbygger forsøker å imøtekomme med dekning av kostnader ved praktiske problemer som sperregjerder, helikopter,

flytting av anleggsmaskiner, gjensidig kommunikasjon og anleggsstans innenfor planområdet i én dag (NVE, april 2020, s.3). **Utbygger bruker den juridiske praksis for å takle konflikten; med avbøtende tiltak og finansielle løsninger.** Jillen-Njaarke kontrer med at «om de skulle flyttet alle reinsdyrene på én dag vil det i praksis bety at over 2000 rein, hvorav nærmere 90 % er drektige simler, må «sprinte» gjennom planområdet, over jernbanen og motorveien.» (NVE, april 2020, s.4). De viser til at dette er praktisk umulig og svært risikofylt, reinen er drektig og dermed svært sårbare (trenger bl.a. beitero og henviser til lovverket) og at flokken er av en betydningsfull størrelse og flytting må foregå i «puljer som hver vil gå over flere dager» (NVE, april 2020, s.4).

NVE (april 2020) viser at de får støtte av Fylkesmannen i Nordland, som bekrefter reinens sårbarhet med tanke på drektighet og flytting før kalving finner sted, at været er en kritisk faktor, i tillegg beskrives nødvendigheten av rullering mellom beiteområdene. Som svar på utbyggers forslag om å flytte reinen med bil, forklarer Fylkesmannen hvorfor reinbeitedistriktet har en tradisjon om å tidligere flytte rein med bil til vinterbeite, men ikke når det gjelder flytting til vårbeite, fordi flytting med bil er en ekstra stressfaktor for dyrene, som bør unngås så nærme kalvingstiden (NVE, april 2020, s.5).

NVE tar parti med reieneierne i dette vedtaket, og vedtar at utbygger skal stanse anleggsarbeidet hele mai 2020, og at reieneierne kan kreve opptil 500.000,- fra utbygger for å bistå med eventuelle kostnader i denne perioden (NVE, april 2020, s. 1)

Problemet virker tilsynelatende løst. Dette vedtaket påklages derimot av utbygger kort tid etter, og OED blir involvert. Her møter Jillen-Njaarke «samfunnets interesser» i full styrke.

«Departementet finner at kostnadene ved anleggstans i denne saken er så betydelige at det er i samfunnets interesse å begrense disse til det strengt nødvendige forutsatt at hensynet til reindriften også ivaretas på forsvarlig vis. Departementet legger til grunn at det pr. i dag ikke er innkommet opplysninger om at anleggsarbeidet har påført reindriften ulemper.» (OED, april 2020, s. 3)

OED tillater utbygger å drive anleggsarbeid på en del av området allikevel, fordi det foreligger en økonomisk og sosial bærekraft til grunn. Dette er som nevnt, del av den juridiske, byråkratiske og rasjonelle logikken i den institusjonelle praksisen.

Hvilken betydning har dette for debatten?

Hvorvidt Jillen-Njaarke faktisk ble skadelidende i flyttingen av reinene i 2020, blir et underordnet aspekt som ikke tas stilling til her. Poenget er snarere hvorvidt/hvordan dette blir brukt i det som skjer. OED inkluderte hensynet til reieneierne i vedtaket enten ved bruk av økonomisk bistand, eller med at utbygger måtte belage seg på plutselig stans hvis reieneierne opplever betydelige ulemper (OED, april 2020, s.4) Det er selve handlingen utført av OED og vektingen mellom «samfunnet» og reindrifta, som er mest vektlagt i nyhetsbildet/motstandskreftene.

Våre blir beskrevet som turbulent, preget av kaos og panikk for samene, og S at hele konflikten har «toppet seg den siste måneden» (Sørgård, 2020). Sametingspresidenten sier «Jeg er bekymret for hvordan tilliten fra samisk side til konsesjonssystemet, er i ferd med å bryte sammen.» (Keskitalo, sitert i Sørgård, 2020). Her kommer det også frem at det var meldt behov fra reieneierne til utbygger om stans: «Reindriftnæringa ba utbyggeren om å stanse arbeidet for å hindre tragisk utfall, men fikk avslag.» (Sørgård, 2020). Også prosjektlederen i Eolus har fått mulighet til å komme med innspill og påpeker at de har hatt problemer med å få til en avtale (Sørgård, 2020).

Eolus' problemer med å få til en avtale med reinbeitedistriktet kommer også til syne i de neste innleggene og reportasjene. Nå har saken fått større dekning på regionalt nivå (NRK Nordland). Særlig i fokus er folkeaksjonen med 30-40 deltakere (Kalkenberg, Skjåstad og Lysvold, 2020). I en rik bildemontasje og video viser reportasjen hvordan det benyttes symbolske uttrykk som det norske og det samiske flagget; store skilt med teksten «Tina Bru, må snu» og «Bevar Øyfjellet». Til stede er blant annet representanter for samene, Motvind (Lindseth), en lokal prest og Naturvernforbundet i Nordland (Vedal). I en og samme tekst fremheves alle argumentene motstanderne har imot utbyggingen; økologiske spørsmål knyttet til vindkraft som «grønn teknologi» stilles mot biomangfold og internasjonale handelsavtaler - samenes historiske og tradisjonelle tilknytning til området beskrives som fortrenget til fordel for disse. Det stilles moralske betenkeligheter ved hvordan vårflyttingen ble håndtert:

«Når vi ser hvordan Eolus Wind har håndtert prosessen rundt årets vårflytting, kan jeg ikke se hvordan en sameksistens vil bli håndtert når anlegget kommer i drift. De trosser og ber landets øverste myndighet om å gjøre om vedtak som er gjort» (Appfjell, sitert i Kalkenberg, skjåstad og lysvold, 2020)

Alliansen mellom Naturvernforbundet Nordland og reinsamene uttales eksplisitt som noe negativt av vindkraftutbygger, de mener at det i seg selv skaper problemer for å få til

utbyggingen; «Vi har egentlig vært forberedt på dette. Men jeg synes det har eskalert drøyt mye. Jeg registrerer at det er yrkesaksjonister til stede, som reiser rundt og iverksetter dette.» (Kalkenberg, Olsen og Lysvold, 2020) Motstandssiden blir forstått som todelt – reinbeitedistriktet og naturvernere (NVN og Motvind). Det påpekes at på dette punkt er situasjonen fastlåst: «[...]vi opplever at reindriften har gått tilbake et hakk, og ønsker å stanse hele prosjektet. De slåss mot konsesjonen. Vi klarer ikke å få til en avtale med noen som ikke vil ha prosjektet i det hele tatt.» (Kalkenberg, Olsen og Lysvold, 2020).

Dagen etterpå er aksjonistene fortsatt aktive ved at de forsøker å stanse helikopter i å lande. Dette ender med fysiske konfrontasjoner mellom utbygger og aksjonister (Kalkenberg, Lysvold, Thonhaugen og Nygård, 2020). Dette blir en av flere kritisk vinklede artikler i nasjonale nyhetsmedier – de fleste rettet mot Eolus som en bedrift som tar «snarveier», og mer oppmerksomhet om de negative sidene ved vindkraft (Larsen og Utsi, 2020), deriblant et intervju med en tidligere konsulent som retter krass kritikk mot kartleggingen av naturmangfoldet i konsesjonsområdet, og mener den ikke er gjort grundig nok (Forland og Lysvold, 2020).

Makt

Når de inngår alliansen, mellom de to bærekraftargumentene, er dette et resultat av (for å bruke Habermas begreper) borgernes private opplevelser av utbyggingen som problematisk (sivilsamfunnet). Når de forsøker å få dette opp i det offentlige, blir dette først gjort gjennom systemets (NVE) rasjonaliserte handlingsmåter - de benytter den juridiske diskursive praksis. Når dette ikke går gjennom, men derimot møtes motstand fra sentrale subjektposisjoner (lokalpolitikere), mobiliserer sivilsamfunnet seg til en allianse, som styrker representasjonene gjennom en moralsk diskurs, den økologiske og den kulturelle bærekraften.

Dette skaper en selvstendig kraft i sivilsamfunnet, som viser seg ved et enormt engasjement fra hele landet, et høyt pengebeløp ble samlet inn på kort tid i løpet av sommeren 2020 (Storvik, 2020). Dette var med på å finansiere rettssaken mot Eolus. Reineierne forsøker en siste løsning, også her med å bruke systemets egen logikk, gjennom den juridiske diskursive praksis. Samtidig melder Motvind Norge og Samerådet at de har slått seg sammen og ber FN om å stoppe vindkraftutbygging på Øyfjellet, (og øvrige reindriftsområder) også her benyttes den juridiske diskursive praksis (Olsen, 2020). Rettssaken(e) ble fruktløs for reineierne (Ballovara, 2021). Dominansforholdet blir opprettholdt. De diskursive vendingene fra 2018, alliansen og lokalpolitikernes tiltak for å motvirke dette, blir bare underordnede å regne i møte med

institusjonens ideologi og praksis. Det samme skjer når NVE gir utbygger utsatt frist for idriftsettelsen (NVE 2021). Stortinget har vedtatt at det ikke skal gis flere forlengede frister til vindkraftverk, og NVEs beslutning får oppmerksomhet av politikere på nasjonalt nivå, Aydar (2021) ber regjeringen om å se nærmere på saken.

Det er tegn til at nasjonal motstand, skaper hindringer for mer vindkraftsatsing (Andersen, 2020). Det skjer noe offentligheten, Lindseth ved Motvind Norge sier “Vi er den raskest voksende bevegelsen i Norge.” (Andersen, 2020), og også på politisk nivå:

“Konsesjonsprosessen som Tina Bru har foreslått, vil ikke gi nye konsesjoner før i siste halvdel av 20-tallet. Det betyr at det ikke kommer til å bli bygd noe særlig med vindkraft i perioden frem mot 2030 [..]” (administrerende direktør for Zephyr, sitert i Andersen, 2020).

I tillegg endres ordlyden; det blir gjort et skille mellom landbasert og havbasert vindkraft, samtidig som det også vises til at motviljen på landsbasis er økende (Hafsaas og Øystese, 2020).

Konklusjon

Gjennom denne analysen har vi identifisert hvilke hindringer som gjør at partene i konflikten om vindkraftutbyggingen på Øyfjellet ikke kommer til en løsning. Vi ser at en juridisk praksis sammen med en tatt-for-gitt-het om vindkraft som fornybar, sammen argumentasjon knyttet til den økonomiske lønnsomheten og samfunnsnyttene dominerer debattens forestillinger om vindkraftindustri. Å utfordre dette narrativet i lokaldebatten viser seg å avdekke andre språklige handlingsmønstre som peker i retning av hvorfor partene ikke kommer til enighet. En lokalforvaltning som ønsker vindkraftetableringen, og som istedenfor å tilrettelegge for et samarbeid mellom utbygger og den lokale reinnæringa, prøver å påvirke sentralforvaltningen i kraft av sin posisjon. Selv om reindriftas rettslige vern veier tungt i den diskursive praksis hos myndighetene når vilkår skal etableres, sluses vernet samtidig ut av vurderingen gjennom diskursive minnebokser (intertekstualitet) når de samme institusjoner bes om å ta stilling til lovgivninger knyttet til det folkerettslige vernet. Dermed tilsidesettes den kulturelle bærekraftdiskursen, sammen med naturverndiskursen, i den lokale debatten om Øyfjellet. To diskurser slår seg sammen i en diskursorden som en motdiskurs til den dominerende kollektive forståelsesrammen i bærekraftdiskursen - som setter konflikten på dagsorden i offentligheten i den nasjonale debatt.

Det som skjer i sivilsamfunnet løfter saken opp i det offentlige, men det er NVEs utsettelse av fristene som fører at det løftes opp på det politiske saksfeil (Aydar, 2021). Aakvaag (2010) gjennomgår flere problemer knyttet til det demokratiske maktkretsløpet i sin artikkel *Demokrati som samtidsdiagnose*. Han stiller seg kritisk til sosiologers pessimistiske holdning til hindringene moderniteten påfører demokratiet, uten å undersøke hvordan disse barrierene kan overkommes (Aakvaag, 2010: 19). Vi er enige med Aakvaag, det finnes flere strukturelle barrierer i samhandlingen mellom lokalsamfunnet og myndighetenes forvaltningsagentur NVE – og ser likevel optimistisk på det hele, nettopp fordi debattens hovedtrekk kan modelleres gjennom det demokratiske maktkretsløpet.

Litteratur:

- Aakvaag, G.C. (2010) Demokrati som samtidsdiagnose. I *Sosiologisk tidsskrift*. 18(5-30)
- Aitken, M. og Stewart, E. (2015) Beyond NIMBYs and NOOMBYs: what can wind farm controversies teach us about public involvement in hospital closures? I *BMC Health Services Research*. 15(1) s. 530-530 Hentet fra: <https://www-proquest-com.ezproxy.uis.no/docview/1779552601?pq-origsite=primo>
- Bell, D., Gray, T. og Haggett, C. (2005) The ‘Social Gap’ in Wind Farm Siting Decisions: Explanations and Policy Responses. I *Environmental Politics*. 14 (4), 460- 477.
- Bell, D., Gray, T. Haggett, C og Swaffield, J. (2013) Re-visiting the ‘social gap’: public opinion and relations of power in the local politics of wind energy. I *Environmental Politics*, 22(1), s. 115-135.
- Bjerkeli, B. (2017). Samisk reindrift- Norske myter [bokanmeldelse av Benjaminsen T.A., Gaup Eira, I.M. og Sara, M. N. (red.): Samisk reindrift – Norske myter.] *Norsk antropologisk tidsskrift* 28(1), 54-58. Hentet fra: https://www-idunn-no.ezproxy.uis.no/nat/2017/01/tor_a_benjaminsen_inger_marie_gaup_eira_og_mikkel_nils_s_a
- Burningham, K., Barnett, J. og Walker, G. (2015) An Array of Deficits: Unpacking NIMBY Discourses in Wind Energy Developers' Conceptualizations of Their Local Opponents. I *Society & Natural Resources*. 28(3), 246-260.
- Devine-Wright, P. (2009) Rethinking NIMBYism: The Role of Place Attachment and Place Identity in Explaining Place-protective Action. I *Journal of Community & Applied Social Psychology*. Vol.19 (6), s.426-441. Hentet fra: <https://onlinelibrary-wiley-com.ezproxy.uis.no/doi/epdf/10.1002/casp.1004>
- Ellis, G., Barry, J. og Robinsons, C. (2007) Many Ways to Say ‘No’, Different Ways to Say ‘Yes’: Applying Q-Methodology to Understand Public Acceptance of Wind Farm Proposals. I *Journal of Environmental Planning and Management*, Vol. 50, 4(517) S. 517-551. Hentet fra:

<https://www-tandfonline-com.ezproxy.uis.no/doi/pdf/10.1080/09640560701402075?needAccess=true>

Gradén, M. (2016). *Storskalig vindkraft i skogen: Om rationell planering och lokalt motstånd*. Uppsala universitet, Kulturgeografiska institutionen. Hentet fra: <http://uu.diva-portal.org/smash/record.jsf?pid=diva2%3A972089&dswid=-1731>

Hammer, S. (2020) Sosiologien og natur/samfunn-veven. I *Norsk sosiologisk Tidsskrift*. 4(5) s. 291-299. Hentet fra: DOI: <https://doi.org/10.18261/issn.2535-2512-2020-05-03>

Hirsch, R.F. og Sovacool, B.K. (2013) Wind Turbines and Invisible Technology Unarticulated Reasons for Local Opposition to Wind Energy. I *Technology and Culture*. 54(4). S. 705-734. DOI: <https://doi.org/10.1353/tech.2013.0131>

Nilsen, Y. (2008) Ideologi eller kompleksitet? Motstand mot vannkraftutbygging i Norge i 1970 årene. I *Historisk Tidsskrift*. Bind 87, 61–84. Universitetsforlaget.

Yttri, G. (2019) Legitimeringa av norsk småkraft. I *Norsk Sosiologisk Tidsskrift*. 3(5), 325–339. Hentet fra: https://www.idunn.no/file/pdf/67165348/legitimeringa_av_norsk_smaakraft.pdf

Winge, N. K. (2016). Konsekvensutredning i reindriftsområder. *Tidsskrift for eiendomsrett* 12(2) 101-124. Hentet fra https://www-idunn-no.ezproxy.uis.no/tidsskrift_for_eiendomsrett/2016/02/konsekvensutredning_i_reindriftsomra_ader

Wolsink, M. (2005) Invalid theory impedes our understanding: a critique on the persistence of the language of NIMBY. I *Transactions of the Institute of British Geographers*. 31(1), s.85-91. Hentet fra: <https://www.jstor.org/stable/3804421?seq=1>

Masteroppgaver:

Anti, E. R. (2020). *FNs konvensjon om sivile og politiske rettigheter art. 27 som begrensning i ekspropriasjonsadgangen av reinbeiteområder*. (Masteroppgave) Norges Arktiske Universitet, Det juridiske fakultet. Hentet fra <https://munin.uit.no/handle/10037/19760>

Fredriksen, I. H. (2020). *Vindkraftutbygging i Finnmark: En studie av medvirkningsprosessene i reindrifta*. (Masteroppgave) Universitet i Bergen, hentet fra: <https://bora.uib.no/bora-xmlui/handle/1956/22895>

Midttun, A. (2013) *Vindkraft og miljøhensyn - En diskursanalyse av miljøhensyn i konsesjonsprosessen for vindkraftverk i Norge*. (Masteroppgave) Universitetet i Bergen. Hentet fra: <https://bora.uib.no/bora-xmlui/bitstream/handle/1956/7706/116215930.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Olsen, I. S. M. (2019). *Vindmøller på bekostning av samisk reindrift? Utgjør FNs internasjonale konvensjon om sivile og politiske rettigheter artikkel 27 noen forskjell?* (Masteroppgave) Norges Arktiske Universitet, Det juridiske fakultet. Hentet fra <https://munin.uit.no/handle/10037/18189>

Pedersen, E.T. og Selsnes, L. (2019) *Vindkraft i Norge: hvilke drivere fremmer lokal motstand?* (Masteroppgave) Høgskolen i Innlandet. Hentet fra: https://brage.inn.no/inn-xmloi/bitstream/handle/11250/2640041/2015_42837011_1.pdf?sequence=1&isAllowed=y

Sandvik, D. (2013) *Vindkraft og verdsetjingar av miljøet Ein kvalitativ studie av rettferdiggjering argumentasjon.* (Masteroppgave) Universitetet i Bergen. Hentet fra: <https://bora.uib.no/bora-xmloi/bitstream/handle/1956/6984/108706611.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Sommer, P. (2020). *Reindrift under det grønne skiftet. En studie om sameksistens mellom reindrift og vindkraft.* (Masteroppgave) Norges Arktiske Universitet, Institutt for samfunnsvitenskap. Hentet fra: <https://munin.uit.no/bitstream/handle/10037/19382/thesis.pdf?sequence=2&isAllowed=y>

Statland, E.F. (2020) *Det blåser en motvind på Agder.* (Masteroppgave) Universitetet i Agder. Hentet fra: <https://uia.brage.unit.no/uia-xmloi/bitstream/handle/11250/2684676/Eirik%20Fantoft%20Statland.pdf?sequence=1&isAllowed=y>

Bøker:

Aakvaag, G.C. (2008) Kapittel 7 - Jürgen Habermas: en kommunikasjonsteoretisk syntese. I *Moderne sosiologisk teori*. Oslo: Abstrakt forlag. S. 172-198.

Fairclough, N. (2003). *Analysing discourse: textual analysis for social research*. Routledge: London.

Fairclough, Norman (2008A). En social teori om diskurs. I Jensen, E. H. (Red.), *Kritisk diskursanalyse: en tekstsamling* (s. 15- 62). Hans Reitzels Forlag: København.

Fairclough, Norman (2008B). Kritisk diskursanalyse og markedsgjørelsen af offentlig diskurs: Universiteterne. I Jensen, E. H. (Red.), *Kritisk diskursanalyse: en tekstsamling* (s. 147- 195). Hans Reitzels Forlag: København.

Fairclough, Norman (2008C). Kritisk diskursanalyse som samfunnsvidenskabelig metode. I Jensen, E. H. (Red.), *Kritisk diskursanalyse: en tekstsamling* (s. 63- 92). Hans Reitzels Forlag: København.

Fairclough, Norman (2008D). Kritisk diskursanalyse av mediediskursen. I Jensen, E. H. (Red.), *Kritisk diskursanalyse: en tekstsamling* (s. 119- 146). Hans Reitzels Forlag: København.

Habermas, J. (1996). *Between Facts and norms: contribution to a discourse theory of law and democracy*. MIT Press: Cambridge, Mass.

Jensen, E. H. (2008). Forord. I Jensen, E. H. (Red.), *Kritisk diskursanalyse: en tekstsamling* (s. 7-14).

Nyhetsartikler/tv

Andersen, P. (2020, 11.oktober) Tror det blir ti år med stillstand for vindkraften. *NRK Oslo og Viken*. Hentet fra: <https://www.nrk.no/osloogviken/tror-det-blir-ti-ar-med-stillstand-for-vindkraften-1.15172421>

Ballovara, M. (2021, 1.mars) Reindriften vant ikke frem – utbyggingen på Øyfjellet får fortsette. *NRK Sápmi*. Hentet fra: <https://www.nrk.no/sapmi/reindriften-vant-ikke-frem--utbyggingen-pa-oyfjellet-far-fortsette-1.15396669>

Flatberg, P. (2020, 10.oktober) Innledning, vindkraftseminar i Alta 10.oktober. *Naturvernforbundet*. Hentet fra: https://naturvernforbundet.no/energi/fornybar_energi/vindkraft/innledning-vindkraftseminar-i-alta-10-oktober-2020-article41061-121.html

Forland, G. og Thonhaugen, M. (2014, 2.april) Vil bygge opp mot 109 vindmøller. *NRK Nordland*. Hentet fra: <https://www.nrk.no/nordland/vil-bygge-opp-mot-109-vindmoller-1.11644641>

Forland, G. og Lysvold, S. S. (2020, 3.juni) Deltok i utredningen av Øyfjellet - aldri sett et så slett arbeid. *NRK Nordland*. Hentet fra: <https://www.nrk.no/nordland/deltok-i-utredningen-av-oyfjellet--aldri-sett-et-sa-slett-arbeid-1.15023558>

Hafsaas, S.L og Øystese, O. (2020, 17.september) Flere Nordmenn negative til vindturbiner både til lands og til havs. *NRK Vestland*. Hentet fra: <https://www.nrk.no/vestland/flere-nordmenn-negative-til-vindturbiner-bade-til-lands-og-til-havs-1.15163575>

Johansen, A.D. og Fallmyr, S.S. (2020, 26.juni) Saksøker vindkraftutbyggere for brudd på grunnloven: – Tar saken til FN hvis vi må. *NRK Nordland*. Hentet fra: <https://www.nrk.no/nordland/reinbeitedistrikt-og-motvind-saksoker-vindkraftselskapet-eolus-pa-oyfjellet-i-mosjoen-1.15069645>

Kalkenberg, L.P., Lysvold, S.S. og Olsen, O.C. (2020, 3.juni) Gikk til aksjon mot vindkraftverk på Øyfjellet i dag – blokkerer anleggsvei. *NRK Nordland*. Hentet fra: <https://www.nrk.no/nordland/vindkraftmotstandere-i-vefsn-gar-til-aksjon--vil-fysisk-sperre-anleggsvei-mot-oyfjellet-1.15038271>

Kalkenberg, L.P., Lysvold, S.S., Thonhaugen, M. og Nygård, F. (2020, 4.juni) Se video: Aksjonister hevder anleggsarbeidere angrep dem. *NRK Nordland*. Hentet fra: <https://www.nrk.no/nordland/video-viser-konfrontasjon-under-demonstrasjon-mot-vindkraft-i-vefsn-ved-mosjoen-i-nordland-1.15040325>

Larsen, D.R og Utsi, J.A. (2020) Rein og vindturbiner kan ikke sameksistere. *NRK Sápmi*. Hentet fra: <https://www.nrk.no/sapmi/ny-forskning-viser-at-rein-og-vindturbiner-ikke-kan-sameksistere-1.15251145>

NRK TV (januar 2021) *Rex-faktor: Kongeparets reiser for Norge*. Sesong 1, Episode 1. hentet fra: <https://tv.nrk.no/serie/rex-faktor-kongeparets-reiser-for-norge/sesong/1/episode/1>

Olsen, V. (2020, 15.sep.). *Ber FN om hjelp til å stoppe vindkraftverket på Øyfjellet*. Hentet fra: <https://www.helg.no/ber-fn-om-hjelp-til-a-stoppe-vindkraftverket-pa-oyfjellet/s/5-24-591315>

Olsen, V. (2020, 15. september) Ber FN om hjelp til å stoppe vindkraftverket på Øyfjellet. *Helgelendingen*. Hentet fra: <https://www.helg.no/ber-fn-om-hjelp-til-a-stoppe-vindkraftverket-pa-oyfjellet/s/5-24-591315>

Storvik, D. (2020, 30. juni) Har samlet inn over 400.000 mot vindkraftutbygging. *NRK, Nordland*. Hentet fra: <https://www.nrk.no/nordland/motvind-spleis-mot-vindkraftutbygging-pa-oyfjellet-har-samlet-inn-over-400.000-1.15072678>

Sørgård, K.O. (2020, 13.mai) Konflikten rundt vindkraft på Øyfjellet: – Det har toppet seg den siste måneden. *NRK Nordland*. Hentet fra: <https://www.nrk.no/nordland/konflikten-rundt-norges-storste-vindkraftutbygging-pa-oyfjellet-i-vefsn-har-toppet-seg-1.15012408>

Lokalaviser og debattinnlegg:

Aufles (2017, 4.juli) Ikke alle tør si sin mening. *Helgeland Arbeiderblad*. Hentet fra: [leserbrev, Øyfjellet vindkraftverk | Vindmøller: - Ikke alle tør si sin mening \(helg.no\)](https://www.helg.no/leserbrev-oyfjellet-vindkraftverk-vindmoller-ikke-alle-tor-si-sin-menig)

Helgelendingen Pluss (2018, 4.februar) Verdens grønneste Aluminiumproduksjon. *Helgelendingen pluss*. Hentet fra: [Verdens grønneste aluminiumproduksjon - Helgelendingen \(retriever-info.com\)](https://www.retriever-info.com/verdens-gronneste-aluminiumproduksjon-helgelendingen)

Klaussen, M. (2018, 7. mars) Grønt lys for vindkraftverk på Øyfjellet. *Helgelendingen*. Hentet fra: [Grønt lys for vindkraftverk på Øyfjellet - Helgelendingen \(retriever-info.com\)](https://www.retriever-info.com/gront-lys-for-vindkraftverk-pa-oyfjellet-helgelendingen)

Linga, J. S. (2017, 23. juni) Ganske sjokkerende og horribelt. *Helgelendingen*. Hentet fra: [Ganske sjokkerende og horribelt - Helgelendingen \(retriever-info.com\)](https://www.retriever-info.com/ganske-sjokkerende-og-horribelt-helgelendingen)

Linga, J. S. (2018, 19. november) Vindindustri på Øyfjellet: Vi føler at alt liksom bare er lykkelig, og at problemene er sterk underkommunisert. *Helgelendingen Pluss*. Hentet fra: [Vindindustri på Øyfjellet: - Vi føler at alt liksom bare er lykkelig, og at problemene er sterkt underkommunisert - Helgelendingen Pluss \(retriever-info.com\)](https://www.retriever-info.com/vindindustri-pa-oyfjellet-vi-foler-at-alt-liksom-bare-er-lykkelig-og-at-problemene-er-sterkt-underkommunisert-helgelendingen-pluss)

Linga, J. S. (2018, 17. oktober) Ikke enstemmighet om vindkraftuttalelse nyheter, Vefsn kommunestyre | Ikke enstemmighet om vindkraftuttalelse: - Vi kan ikke kvele debatten (helg.no)

Muotka, S. K. (2018, 9.november) Negative konsekvenser for reindriftsnæringa. *Helgelendingen*. Hentet fra: [Negative konsekvenser for reindriftsnæringa - Helgelendingen \(retriever-info.com\)](https://www.retriever-info.com/negative-konsekvenser-for-reindriftsnaringa-helgelendingen)

Nilsen, L. J. (2018, 12. oktober). Har inngått allianse for å redde Øyfjellet: vårt mål er å stoppe planene om vindkraftanlegget. *Helgelendingen Pluss*. Hentet fra: [Har inngått allianse for å redde Øyfjellet: - Målet vårt er å stoppe planene om vindkraftanlegget - Helgelendingen Pluss \(retriever-info.com\)](https://www.retriever-info.com/har-inngatt-allianse-for-a-redde-oyfjellet-vart-mal-er-a-stoppe-planene-om-vindkraftanlegget-helgelendingen-pluss)

Nyland, T. E. (2018, 7.november) Reindriftsnæringens rettigheter og Vefsn kommunes uttalelse. *Helgelendingen*. Hentet fra: [Reindriftsnæringens rettigheter og Vefsn kommunes uttalelse - Helgelendingen \(retriever-info.com\)](https://www.retriever-info.com/reindriftsnaringens-rettigheter-og-vefsn-kommunes-uttalelse-helgelendingen)

Olsen, V. (2020, 15. september) Ber FN om hjelp til å stoppe vindkraftverket på Øyfjellet. *Helgelendingen*. Hentet fra: <https://www.helg.no/ber-fn-om-hjelp-til-a-stoppe-vindkraftverket-pa-oyfjellet/s/5-24-591315>

Pedersen, R. (2016, 18. november) Kan ikke selge beitelandet. *Helgelendingen*. Hentet fra: - [Kan ikke selge beitelandet - Helgelendingen \(retriever-info.com\) Reinen eter ikke penger](#)

Pedersen, R. (2017, 27. juni) Vindmøller i Øyfjellet: Går til forhandlingsbordet med krav om virkningsfulle tiltak for reindrifta. *Øyfjellet Nyheter*. Hentet fra: [Øyfjellet, nyheter | Vindmøller i Øyfjellet: Går til forhandlingsbordet med krav om virkningsfulle tiltak for reindrifta \(helg.no\)](#)

Pedersen, R. (2018, 8.mai) Ingen vindoppstart uten avtale med reindrifta. *Helgelendingen Pluss*. - [Ingen vindoppstart uten avtale med reindrifta - Helgelendingen Pluss \(retriever-info.com\)](#)

Pedersen, R. (2019, 13. November) Solid flertall for statlig plan i kommunestyret. *Helgelendingen Pluss*. Hentet fra: [Solid flertall for statlig plan i kommunestyret - Helgelendingen Pluss \(retriever-info.com\)](#)

[Pedersen, R. \(2019, 15.november\) Bekrefter at Øyfjellet vindkraftverk gis virkning som statlig arealplan. Helgelendingen Pluss. Hentet fra: Bekrefter at Øyfjellet vindkraftverk gis virkning som statlig plan - Helgelendingen Pluss \(retriever-info.com\)](#)

Urvik, C. K. (2018, 25.august) Vindkraft på land har gått ut på dato, motstanden vokser for hver dag. *Helgelendingen*. Hentet fra: [«Vindkraft på land har gått ut på dato. Motstanden vokser for hver dag.» - Helgelendingen \(retriever-info.com\)](#)

Økern, B. (2018, 27.mai) Jeg vil påstå at de ulempene dette vindkraftverket vil føre med seg, er massivt underkommunisert. *Helgelendingen Pluss*. Hentet fra: [«Jeg vil påstå at de ulempene dette vindkraftverket vil føre med seg, er massivt underkommunisert» - Helgelendingen Pluss \(retriever-info.com\)](#)

Økern, B. (2018, 29.oktober) Hvem trenerer sa du? *Helgelendingen*. Hentet fra: [Hvem trenerer sa du? - Helgelendingen \(retriever-info.com\)](#) –

Offentlige vedtak og dokumenter:

Motvind Bevar Øyfjellet (2020) NVEs vedtak vårflytting. [offentlig facebook side] hentet fra: <https://www.facebook.com/groups/2094517910587880/permalink/3063972436975751>

Motvind Bevar Øyfjellet (2020) OED svar klage vårflytting. [offentlig facebook side] Hentet fra: <https://www.facebook.com/groups/2094517910587880/permalink/3086638661375795>

Naturmangfoldloven (2009) Lov om forvaltning om naturens mangfold. (LOV-2009-06-19-100) hentet fra: <https://lovdata.no/lov/2009-06-19-100>

NVE (2014) *Bakgrunn for vedtak for konsesjonsvedtak*. Hentet fra: <https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/201104174/1226664>

NVE (2015) *Oversendelse av klager til OED*. Hentet fra:

<https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/201104174/1471083>

NVE (2019) Bakgrunn for vedtak av konsesjonsendringer, MTA- og detaljplan. Hentet fra:

<https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/201707386/3009314>

OED (2016) *OEDs klagevedtak*. Hentet fra:

<https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/201104174/1910185>

NVE (2020) *Oversendelse av klager på NVEs vedtak datert 18.12.19 og 08.04.20*. Hentet fra:

<https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/201707386/3157966>

NVE (2021) *Vedtak om utsatt frist for idriftsettelse og forlenget anleggskonsesjon for Øyfjellet Vindkraftverk*. Hentet fra:

<https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/428a1021-c3f3-498c-b993-6e57e2fe036a/201104174/3421907>

OED (2013) *OEDs klagevedtak*. [gjelder Storheia.] Hentet fra:

<https://webfileservice.nve.no/API/PublishedFiles/Download/200700502/761649>

Valio, T., Eira, A.J. og Granefjell, S.O (2019) *Inngrepskartlegging og reindriftsfaglig utredning i forhold til Øyfjellet vindkraftverk*. (Protect Sápmi) Hentet fra:

<http://protectsapmi.com/assets/Dokumenter/Oyfjellet-Vindpark/Utrekning-endelig-juni-2019.pdf>

Aydar, S. (2021) Representantforslag 186 S. Hentet fra:

<https://www.stortinget.no/globalassets/pdf/representantforslag/2020-2021/dok8-202021-186s.pdf>